

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa)

**przeprowadzonej w dniach 25-26 stycznia 2014 roku na kierunku „administracja”,
prowadzonym na Wydziale Nauk Prawnych Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu
na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia (profil ogólnoakademicki),
realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej**

**przez Zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący:**

dr hab. Andrzej Korybski, członek PKA;

członkowie:

prof. dr hab. Jolanta Jabłońska-Bonca – ekspert PKA;

dr hab. Stanisław Nitecki – ekspert PKA;

mgr Artur Gawryszewski – ekspert formalnoprawny;

stud. Edyta Prociak – ekspert PKA ds. studenckich, przedstawiciel PS RP

Krótką informacją o wizytacji

Kierunek studiów „administracja” prowadzony na Wydziale Nauk Prawnych Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu był już wizytowany w 2008 r. (na poziomie studiów pierwszego stopnia) i uzyskał pozytywną ocenę programową (na mocy uchwały Prezydium PKA z dnia 15 maja 2008 r.) – por. **załącznik nr 3 do Raportu**). Obecna wizytacja odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2013/2014. Kształcenie na ocenianym kierunku na poziomie studiów drugiego stopnia było oceniane po raz pierwszy.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona na podstawie kompetencji Polskiej Komisji Akredytacyjnej określonych w obowiązujących przepisach prawnych (**por. załącznik nr 1 do Raportu**), w ramach proceduralnych oceny programowej obowiązujących zespoły oceniające Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez wizytowaną jednostkę Uczelni. Raport Zespołu oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych wraz z dokumentacją procesu dyplomowania, wizytacji infrastruktury dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku (szczegółowy harmonogram

przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań między członkami Zespołu oceniającego, zawiera **załącznik nr 2 do Raportu**).

Władze Uczelni i Wydziału Nauk Prawnych stworzyły Zespołowi oceniającemu bardzo dobre warunki do pracy.

I. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

- 1) Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku nawiązuje do misji i strategii rozwoju Wyższej Szkoły Handlowej (WSH) w Radomiu na lata 2012-2020. Uczelnia ma kształcić wykwalifikowaną kadrę dla administracji, biznesu oraz organizacji społecznych, a także wychowywać studentów w duchu poszanowania praw człowieka, patriotyzmu, demokracji i odpowiedzialności za dobro wspólne. Koncepcja kształcenia studentów administracji jest oparta na treściach programowych i efektach kształcenia z obszaru nauk społecznych, umożliwiających osiągnięcie wskazanych wyżej treści edukacyjnych i wychowawczych. Koncepcja ta stanowi element szerszej Strategii Rozwoju Wydziału Nauk Prawnych WSH na lata 2012-2022, przyjętej uchwałą nr 4 Rady Wydziału z dnia 27 kwietnia 2012 r. (por. załącznik nr 7 do protokołu posiedzenia Rady Wydziału Nauk Prawnych WSH w Radomiu z dnia 27 kwietnia 2012 r.).

W strategii rozwoju WSH oraz w strategii rozwoju Wydziału Nauk Prawnych WSH działalność edukacyjna i wychowawcza jest powiązana z prowadzeniem badań naukowych pozostających w obszarze nauk społecznych i odpowiadających kierunkom studiów prowadzonym w Uczelni. Istotne miejsce w strategii zajmuje współdziałanie z otoczeniem (władzami samorządowymi, organami bezpieczeństwa i porządku publicznego, przedsiębiorcami oraz stowarzyszeniami) w kształtowaniu i doskonaleniu prowadzonych kierunków studiów, a także podwyższaniu jakości kształcenia i dostosowywaniu treści programowych do zmieniających się potrzeb rynkowych.

Koncepcja rozwoju kierunku „administracja” jest oparta na założeniu, że studia administracyjne stanowią zasadnicze pole aktywności edukacyjnej i wychowawczej Uczelni, a także Wydziału Nauk Prawnych. Treści programowe tego kierunku powinny zasadniczo mieścić się w dziedzinie nauk prawnych, w dyscyplinach „Nauki o administracji” i „Prawo”, jednakże z uzupełnieniem o treści społeczno-gospodarcze, w tym zwłaszcza o treści mieszczące się w dyscyplinach naukowych dziedziny nauk ekonomicznych. Kolejnym założeniem koncepcyjnym jest uwzględnienie europejskiego i międzynarodowego kontekstu działania absolwentów Uczelni, związanego z członkostwem Polski w Unii Europejskiej oraz z aktywnością Polski i polskich organizacji oraz przedsiębiorców w obrocie międzynarodowym. Ponadto koncepcja kształcenia na kierunku „administracja” ma łączyć uzyskanie odpowiedniej wiedzy z ukształtowaniem umiejętności i kompetencji niezbędnych do efektywnego pełnienia ról zawodowych przez absolwentów kierunku, w tym odpowiednich postaw etycznych.

Koncepcję rozwoju Wydziału Nauk Prawnych oraz koncepcję rozwoju kierunku „administracja” należy ocenić jako zharmonizowaną z misją i strategią rozwoju WSH. Koncepcja studiów administracyjnych odpowiada celom określonym w strategii Wydziału Nauk Prawnych i Uczelni. Pewną niewiadomą dla dalszego rozwoju tych studiów w siedzibie Uczelni w Radomiu jest zamierzenie Władz Uczelni uruchomienia studiów administracyjnych w Mielcu (o czym Zespół oceniający

dowiedział się w trakcie wizytacji) - w zestawieniu z dość szczupłym stanem kadry akademickiej prowadzącej zajęcia na radomskiej administracji, a także wzrastającą konkurencją na rynku usług edukacyjnych w zakresie administracji w regionie i malejącym zainteresowaniem młodzieży studiami administracyjnymi. Pomimo możliwości prowadzenia studiów w trybie stacjonarnym na Wydziale Nauk Prawnych są prowadzone jedynie niestacjonarne (zaoczne) studia administracyjne, ponieważ na studia stacjonarne od kilku lat brakuje kandydatów. Dodać należy, że także w naborze na niestacjonarne studia administracyjne nastąpił w ostatnim roku znaczący, kilkunastoprocentowy spadek liczby osób przyjętych na studia, pomimo braku egzaminu wstępnego. Malejące zainteresowanie studiami administracyjnymi jest kolejnym zagrożeniem dla przyszłości kierunku „administracja”. Niewiadomą dla dalszego rozwoju studiów administracyjnych w Radomiu są również plany uruchomienia kolejnych kierunków studiów, takich jak „zarządzanie”, „ekonomia” i „prawo w biznesie”. W obecnej sytuacji kadry akademickiej prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku (dość szczupłej – szczegółowy opis kadry zawiera punkt IV Raportu) stopień różnorodności oraz innowacyjności oferty kształcenia należy ocenić pozytywnie. Program studiów zawiera standardowy zestaw treści podstawowych oraz znacznie większy zestaw treści do wyboru przez studenta, skoncentrowany konsekwentnie w dwóch kluczowych dla kierunku dziedzinach: nauk prawnych i nauk ekonomicznych.

- 2) Scharakteryzowaną wyżej koncepcję kształcenia Władze Uczelni przedstawiły w Raporcie samooceny jako rezultat współpracy i konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi oraz wewnętrznymi. Udział interesariuszy wewnętrznych w oddziaływaniu na proces jest znaczny i pozytywnie oceniany przez samych zainteresowanych. Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku aktywnie uczestniczyli w opracowywaniu koncepcji efektów kształcenia dla studiów administracyjnych, proponowali także zestawy efektów kształcenia dla poszczególnych modułów kształcenia. Przedstawiciel tych nauczycieli, a także przedstawiciele studentów aktywnie uczestniczą w pracach Wydziałowego Zespołu do spraw Monitorowania Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz w wypracowywaniu corocznego Raportu Oceny Własnej Wydziału. Rezultaty prac Zespołu, a także koncepcja kształcenia na kierunku „administracja” zostały poddane dyskusji z udziałem przedstawicieli samorządu studenckiego.

Studenci wizytowanego kierunku mieli także możliwość wypowiedzenia się w kwestii kształtowania koncepcji kształcenia na kierunku „administracja” podczas posiedzeń Rady Wydziału, Wydziałowego oraz Uczelnianego Zespołu ds. Monitorowania Jakości Kształcenia (w składach tych Zespołów studenci mają swoich przedstawicieli). Odbyły się także konsultacje ze studentami zorganizowane przez Władze Wydziału. Ponadto właściwy organ wydziałowego samorządu studentów regularnie opiniuje program i plan studiów – na zaproszenie Władz Wydziału. Zdaniem przedstawicieli studentów uczestniczących w pracach Rady Wydziału oraz innych instytucji i ciał doradczych, głos studentów jest uwzględniany podczas podejmowania decyzji dydaktyczno-organizacyjnych, a Władze Uczelni i Wydziału odnoszą się do ich uwag po partnersku.

Obecni podczas spotkania z Zespołem oceniającym studenci przyznali, że ich główną motywacją do podjęcia studiów pierwszego stopnia była konieczność uzupełnienia kwalifikacji w związku z wykonywaną pracą zawodową. Studia drugiego stopnia podejmowali natomiast z własnej chęci i ze względu na jakość kształcenia oraz atmosferę panującą w Uczelni. Ofertę Uczelni oceniają jako konkurencyjną, a

poziom kształcenia jako wysoki i odpowiadający ich oczekiwaniom. W opinii studentów wiedza oraz umiejętności zdobywane w toku studiów są na bieżąco wykorzystywane podczas pracy zawodowej i znacząco wpływają na jej usprawnienie.

Powyższa charakterystyka zakresu i form udziału interesariuszy w procesie określania koncepcji kształcenia na kierunku „administracja” uzasadnia twierdzenie, że interesariusze wewnętrzni już obecnie są w dużym stopniu zaangażowani w kształtowanie kierunku oraz monitorowanie procesu kształcenia na ocenianym kierunku. Uczelnia wypracowała odpowiednie podstawy normatywno-instytucjonalne udziału interesariuszy zewnętrznych w procesie określania koncepcji kształcenia na kierunku „administracja”. Efekty skupiającej tych interesariuszy Rady nie są jednak widoczne; do tej pory Rada spotykała się rzadko (raz do roku), bez wyraźnego wpływu efektów jej posiedzeń na decyzje podejmowane przez Władze Uczelni i Wydziału Nauk Prawnych (należy tu jednak zaznaczyć, że w opinii Władz Uczelni na zmiany programowe na studiach pierwszego i drugiego stopnia wprowadzone wraz z rokiem akademickim 2013/2014 – wpłynęły opinie ukształtowane m. in. w ramach Rady Pracodawców). Zgodnie z zapowiedziami Władz Uczelni działalność Rady w bieżącym roku akademickim ma ulec intensyfikacji, w tym w odniesieniu do oceny dotychczasowej koncepcji rozwoju kierunku „administracja” oraz kształtowania treści programowych studiów administracyjnych.

W dotychczasowej ofercie kształcenia na Wydziale Nauk Prawnych studia administracyjne zajmują istotną pozycję, zaś studenci administracji stanowią ponad jedną czwartą ogółu studentów WSH. Sytuacja ta może zmienić się w najbliższym okresie zmianie z uwagi malejące zainteresowanie studiami administracyjnymi oraz na zamierzenia Władz Uczelni uruchomienia kolejnych kierunków studiów.

Ocena końcowa I kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

1/ Koncepcję rozwoju Wydziału Nauk Prawnych oraz będącą jej częścią koncepcję rozwoju kierunku „administracja” należy ocenić jako zharmonizowaną z misją i strategią rozwoju WSH. Koncepcja ta odpowiada celom określonym w strategii Wydziału Nauk Prawnych i Uczelni. Pewną niewiadomą dla dalszego rozwoju studiów administracyjnych w siedzibie Uczelni w Radomiu jest zamierzenie Władz Uczelni uruchomienia studiów administracyjnych w Mielcu - w zestawieniu z dość szczupłym stanem kadry akademickiej prowadzącej zajęcia na radomskiej administracji, a także wzrastającą konkurencją na rynku usług edukacyjnych w zakresie administracji w regionie. Niewiadomą dla dalszego rozwoju studiów administracyjnych w Radomiu są również plany uruchomienia przez Uczelnię kolejnych kierunków studiów, takich jak „zarządzanie”, „ekonomia” i „prawo w biznesie”.

2/ Udział interesariuszy wewnętrznych (w tym zwłaszcza studentów) w procesie określania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku (w tym profilu, celów, efektów i perspektyw rozwoju kierunku) należy uznać za odpowiedni. Zostały także wypracowane odpowiednie mechanizmy instytucjonalno-normatywne udziału interesariuszy zewnętrznych na proces kształcenia, jednakże rzeczywiste oddziaływanie Rady Pracodawców na proces kształcenia na ocenianym kierunku wymaga zwiększenia o dalsze możliwości współdecydowania w kształtowaniu koncepcji kształcenia.

II. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

1) Władze Wydziału przedstawiły wyczerpującą oraz rzetelną informację o przyjętym na ocenianym kierunku systemie efektów kształcenia. Program studiów oparty na założonych efektach kształcenia odnosi się do obecnego pierwszego i drugiego roku studiów administracyjnych, co oznacza, że na studiach pierwszego stopnia efekty kształcenia nie dotyczą obecnych studentów trzeciego roku studiów. W odniesieniu do tej grupy studentów proces kształcenia jest realizowany według Standardów dla kierunku „administracja” na pierwszym stopniu kształcenia.

Efekty kształcenia zostały w całości i konsekwentnie umieszczone w obszarze nauk społecznych. Większość efektów odnosi się do dziedziny nauk prawnych oraz dyscyplin naukowych „Nauki o administracji” i „Prawo”. Dopełniające znaczenie mają efekty kształcenia umieszczone w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinach „Ekonomia” i „Nauki o zarządzaniu”. Opis efektów kształcenia został przygotowany odrębnie dla studiów administracyjnych pierwszego stopnia oraz dla studiów administracyjnych drugiego stopnia, jednakże przyjęte rozwiązania oraz szczegółowa charakterystyka efektów kierunkowych (włącznie z ich odniesieniem do odpowiednich efektów obszarowych) na obu stopniach kształcenia tworzą dopełniającą się całość, zapewniającą właściwą drożność między studiami pierwszego i drugiego stopnia.

Opis efektów kształcenia nie budzi zastrzeżeń z punktu widzenia ich zgodności z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, a także z przyjętą w Uczelni koncepcją rozwoju Wydziału Nauk Prawnych oraz rozwoju ocenianego kierunku. Opis efektów kształcenia na obu poziomach można uznać za odpowiedni wobec wymagań treściowych kształcenia, wynikających ze stanu wiedzy w dyscyplinach naukowych, do których te efekty zostały odniesione (tj. w szczególności do „Nauk o administracji”, „Prawa” oraz „Nauk o zarządzaniu”). Pewna część efektów kształcenia odwołuje się również do wiedzy naukowej z dziedziny nauk społecznych (na przykład K_U02, K_U03, K_U05, K_U08 oraz większość efektów dotyczących kompetencji społecznych – na studiach pierwszego stopnia).

Interesariusze wewnętrzni, w tym zwłaszcza nauczyciele prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku oraz studenci, uczestniczyli aktywnie w formułowaniu opisu efektów kształcenia dla kierunku „administracja”. Uczestniczą również w monitorowaniu działania systemu efektów kształcenia oraz narzędzi ich weryfikacji (poprzez udział w posiedzeniach Rady Wydziału, w pracach Wydziałowego Zespołu do spraw Monitorowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia). Interesariusze zewnętrzni uczestniczą w kształtowaniu zestawu efektów kształcenia oraz ich bieżącym monitorowaniu w znacznie mniejszym stopniu; mają oni możliwość wyrażenia swojej opinii jedynie przy okazji corocznych spotkań Rady Pracodawców. Należy jednak w tym miejscu dodać, że programy i plany studiów administracyjnych wprowadzone w roku akademickim 2012/2013 zostały przedstawione do wglądu kilkunastu podmiotom, w tym organom administracji publicznej, przedsiębiorstwom oraz organizacjom pozarządowym.

2/ Opis efektów kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia należy uznać za poprawnie sporządzony i należycie rozpowszechniony w środowisku

akademickim Uczelni oraz wśród kandydatów na studia administracyjne. Relacja między przedmiotowymi i kierunkowymi efektami kształcenia jest kompletna i spójna, zaś efekty kierunkowe są odniesione do odpowiednich efektów obszarowych. W pracach nad ostatecznym sformułowaniem poszczególnych efektów przedmiotowych oraz ich odniesieniem do efektów kierunkowych brali udział nauczyciele akademicki jako interesariusze wewnętrzni; do prac nad kierunkowymi i przedmiotowymi efektami kształcenia oraz ich doskonaleniem zostali także wciągnięci studenci poprzez udział w posiedzeniach Rady Wydziału Nauk Prawnych, jak też w Wydziałowym Zespole do spraw Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Do obowiązków nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku należy informowanie studentów o efektach kształcenia przypisanych do danych zajęć oraz o ich odniesieniu do odpowiednich efektów kierunkowych, w ramach prezentacji sylabusu/karty przedmiotu (obowiązek taki został wyraźnie sformułowany w załączniku do umowy o pracę (ew. do umowy zlecenia) – „Zakres obowiązków nauczyciela akademickiego”. Ponadto opis efektów kształcenia jest dostępny poprzez karty przedmiotowe; wykaz efektów kierunkowych jest dostępny również w Bibliotece Uczelni.

Aktywny udział interesariuszy wewnętrznych w formułowaniu opisu efektów kształcenia sprawia, że w opinii studentów, a także dużej części nauczycieli akademickich kierunkowe efekty kształcenia, jak również efekty przedmiotowe zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne poprzez sposoby i metody weryfikacji określone w kartach przedmiotowych. Zespół oceniający opinię tę podziela. Sformułowanie efektów kształcenia pozwala na weryfikację tych efektów w procesie kształcenia. Założone efekty kształcenia zostały określone w sposób komunikatywny zarówno dla samych nauczycieli, jak też studentów. Obejmują one przekazywaną wiedzę oraz nabywane umiejętności i kompetencje społeczne. W trakcie rozmowy z ekspertami PKA studenci wyrazili opinię, że zakładane efekty kształcenia, które potrafili wymienić oraz zwięzłe opisać, są sprawdzalne.

3/ Wiedza oraz kompetencje społeczne są weryfikowane podczas licznych prezentacji w trakcie semestru, dyskusji, kolokwii oraz egzaminów. Metody weryfikacji wiedzy zostały określone w kartach przedmiotowych wystarczająco jasno oraz spójnie; należą do nich tradycyjne metody egzaminowania pisemnego i ustnego, ale również testy. Są one traktowane przez studentów jako metody sprawdzone i powszechnie akceptowane. Kształtowanie pożądanych kompetencji społecznych następuje przede wszystkim poprzez różnorodne metody zespołowej pracy studentów (takich jak prezentacje, symulacje decyzyjne, wypracowywanie wspólnego stanowiska itp.); metody te są wskazywane i opisywane w części kart przedmiotowych. Umiejętności natomiast są rozwijane i sprawdzane podczas ćwiczeń. Studenci potwierdzili, że wiedzą czym są efekty kształcenia i w jaki sposób je osiągają, zdają sobie sprawę z umiejętności, które powinni nabyć na kierunku „administracja”. Można uznać, że na Wydziale Nauk Prawnych są stosowane takie sposoby i metody weryfikacji efektów kształcenia, jakie zapewniają rzetelną i sprawiedliwą ocenę osiągnięć studentów na każdym etapie kształcenia i w odniesieniu do wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Dobór tych sposobów i metod należy do nauczycieli akademickich prowadzących dane zajęcia, jednakże układ wzorca karty przedmiotowej zobowiązuje nauczycieli do wskazania tych metod oraz ich zwięzłego opisu

jeszcze przed przystąpieniem do zajęć. Na pierwszych zajęciach metody te są szczegółowo opisywane i wyjaśniane, co pozwala na sformułowanie wniosku, iż wiedza o tych metodach jest powszechnie dostępna w środowisku akademickim Uczelni. System oceny efektów kształcenia jest dostępny dla studentów zarówno w kartach przedmiotowych/sylabusach umieszczonych w systemie Wirtualny Dziekanat, jak też jest przekazywany ustnie przez prowadzącego na początku zajęć dydaktycznych. Dostęp do systemu oceniania oraz kryteriów jest satysfakcjonujący. Zakres oraz formy poszczególnych egzaminów wynikają z kart przedmiotowych. Wiedza przekazywana podczas zajęć oraz zdobywane umiejętności w pełni korespondują z wymaganiami zaliczeniowymi i egzaminacyjnymi podczas zróżnicowanych form sprawdzania wiedzy studentów na wszystkich etapach jej przyswajania.

Należy dodać, że wskazane wyżej sposoby i metody weryfikacji same podlegają – włącznie z zestawem efektów kształcenia – mechanizmowi monitorującemu zgodność procesu kształcenia i jego poszczególnych elementów (w tym zwłaszcza weryfikacji efektów kształcenia i oceny osiągnięć studentów, weryfikacji przebiegu praktyk oraz ich zgodności z programami praktyk, a także weryfikacji zgodności dyplomowania z normatywno-proceduralnym wzorcem dyplomowania ustalonym przez akty prawa wewnątrzuczelnianego). Monitorowanie procesu kształcenia należy do kompetencji Uczelnianego i Wydziałowego Zespołu do spraw Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Każdy z tych zespołów corocznie sporządza raport z rezultatów monitoringu, analizowane dalej przez Władze Uczelni i Wydziału pod kątem doskonalenia procesu kształcenia (Wydziałowy Zespół sporządza coroczne sprawozdanie w oparciu o Formularz Oceny Własnej Wydziału).

Dla studentów realizujących program kształcenia oparty na Krajowych Ramach Kwalifikacji zostały wprowadzone praktyki w wymiarze 120 godzin. Praktyki posiadają swój program i kartę przedmiotową; w karcie praktyki zostały opisane efekty (zwłaszcza efekty umiejętnościowe i kompetencyjne) do osiągnięcia przez studenta poprzez realizację programu praktyki. Zrealizowanie praktyki zapewnia osiągnięcie efektów kształcenia założonych dla praktyki, a także wzmacnia osiągnięcie efektów umiejętnościowych i kompetencyjnych założonych w innych modułach przedmiotowych.

Funkcjonowanie systemu weryfikowania efektów kształcenia, a także weryfikowania osiągnięć studentów kształcących się zgodnie ze Standardami kształcenia należy ocenić jako zadowalające. Świadczy o tym analiza danych dotyczących odsiewu studentów, a także ocen zaliczeniowych i egzaminacyjnych wystawianych studentom. Wydział prowadzi statystykę odsiewu studentów, opartą na wyodrębnieniu trzech grup przyczyn odsiewu: braku postępów w nauce, niezłożeniu pracy dyplomowej oraz niestawieniu się na egzamin dyplomowy. Wśród tych przyczyn odsiewu zdecydowanie przeważa brak postępów w nauce. Na studiach pierwszego stopnia w ostatnich trzech latach odsiew wynosił od niemal 30 do ponad 40%, zaś na studiach drugiego stopnia – około 20%. Oznacza to, że najłabsi studenci, nie rokujący nadziei na ukończenie studiów, podlegają selekcji w procesie kształcenia. Podstawą selekcji dla studentów pierwszego i drugiego roku na obu szczeblach kształcenia jest weryfikacja efektów i kształcenia i osiągnięć studentów, dokonana przy użyciu sposobów i metod weryfikacji opisanych powyżej jako skuteczny i akceptowany przez studentów mechanizm weryfikacyjny.

Wskazane wyżej przyczyny odsiewu charakteryzują również pośrednio jakość i efektywność procesu dyplomowania. Seminarium dyplomowe zostało opisane jako odrębny moduł kształcenia, z przypisanymi doń efektami kształcenia i mechanizmem weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Zasady i procedura dyplomowania zostały uregulowane w Regulaminie studiów, odnośnych uchwałach Senatu WSH (w tym w załączniku nr 1 do uchwały nr 3/46 Senatu WSH z dnia 16 października 2009 r. w sprawie przyjęcia zmienionych Standardów przygotowania prac dyplomowych), a także w zarządzeniu nr 21 Rektora WSH z dnia 9 marca 2010 r. w sprawie przeprowadzania egzaminu dyplomowego w WSH oraz w uchwale Rady Wydziału Nauk Prawnych WSH z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie zatwierdzenia procedury dyplomowania na Wydziale Nauk Prawnych.

W Uczelni i na Wydziale obowiązują Standardy przygotowywania prac dyplomowych, określające wymogi merytoryczne, warsztatowe i proceduralno-organizacyjne przygotowania pracy dyplomowej oraz uruchomienia procedury dyplomowania. W opinii Zespołu oceniającego obowiązujące regulacje wewnątrzuczelniane procesu dyplomowania tworzą warunki rzetelnej i sprawiedliwej weryfikacji efektów kształcenia w stosunku do dyplomantów dopuszczonych do egzaminu dyplomowego, czemu sprzyja funkcjonujący w Uczelni program antyplagiacyjny. W porównaniu ze stanem procesu przygotowywania prac dyplomowych oraz dyplomowania w czasie poprzedniej wizytacji w 2008 r., obowiązujący obecnie system dyplomowania należy ocenić jako zdecydowanie ulepszony i unikający wad poprzednich rozwiązań (zwłaszcza w odniesieniu do doboru seminarium dyplomowego i osoby promotora, zgłaszania, zatwierdzania, ogłaszania i wyboru tematów prac dyplomowych, przebiegu seminarium dyplomowego, składania prac dyplomowych oraz ich recenzowania, a także przebiegu i rezultatów egzaminu dyplomowego).

Świadomość wymogów rzetelnego dyplomowania może być jedną z przesłanek utrzymywania się niewielkiego odsetka (kilkuprocentowego) studentów niedopuszczonych do egzaminu dyplomowego lub rezygnujących z przystąpienia do egzaminu dyplomowego. Z drugiej jednak strony należy wskazać, że w odniesieniu do co najmniej kilku prac dyplomowych analizowanych przez Zespół oceniający stwierdzono istotne zawyżenie oceny pracy dyplomowej (o czym mowa niżej). Ponadto z przedstawionych przez Władze Wydziału danych dotyczących struktury ocen z letniej sesji egzaminacyjnej oraz egzaminów dyplomowych roku akademickiego 2012/2013 wynika, że wśród wystawionych ocen zdecydowanie przeważają oceny bardzo dobre, stanowiące ponad 35% ogółu wystawionych ocen. Ocen niedostatecznych jest relatywnie mało (zaledwie 6 na łączną liczbę prawie sześciu i pół tysiąca ocen zaliczeniowo-egzaminacyjnych; na 334 oceny z egzaminu dyplomowego nie wystawiono zaś żadnej oceny niedostatecznej). Powyższe ustalenia pozostają w dysonansie do stwierdzenia Władz Uczelni, że jedną ze słabych stron Uczelni jest bardzo słabe przygotowanie kandydatów na studia wynikające z niedostatku systemu oświaty. Ponadto należy przypomnieć, że po wizytacji kierunku „administracja” przeprowadzonej w 2008 r. sformułowano zalecenie ścisłego przestrzegania procedury przygotowywania prac dyplomowych oraz przebiegu egzaminu dyplomowego w celu zapewnienia odpowiedniej jakości prac dyplomowych oraz prawidłowości przebiegu egzaminu dyplomowego.

Zespół oceniający poddał analizie 8 wylosowanych prac magisterskich oraz 7 wylosowanych prac licencjackich, włącznie z dokumentacją procesu dyplomowania. Dobór zagadnień będących przedmiotem zarówno prac

magisterskich, jak też prac licencjackich nie budzi zastrzeżeń; w każdym przypadku zagadnienia te mieszczą się w ramach przyjętej i realizowanej koncepcji kształcenia na kierunku „administracja”. Przebieg egzaminu dyplomowego, budzący wątpliwości w trakcie poprzedniej wizytacji, obecnie należy uznać za prawidłowy i spełniający wymogi wynikające z aktów wewnętrznych (także w odniesieniu do zestawu pytań egzaminacyjnych oraz wcześniejszego podania zestawu pytań do wiadomości dyplomantów). Zastrzeżenia budzą natomiast nadal oceny jakości prac dyplomowych, w tym zwłaszcza oceny zawarte w opiniach promotorów tych prac. W odniesieniu do 5 prac magisterskich (na łączną liczbę 7) eksperci uznali oceny zaproponowane przez promotorów za zawyżone (a w jednym przypadku nawet za znacznie zawyżone). W niektórych przypadkach nadmiernie wysokie oceny proponowane przez promotorów zostały jednak skonfrontowane z niższymi, zobiektywizowanymi ocenami recenzentów. Zawyżenie ocen przez promotorów miało miejsce także w odniesieniu do 2 prac licencjackich (na łączną liczbę 8), przy czym i tu recenzenci proponowali z reguły znacznie bardziej realistyczne oceny jakości tych prac.

4/ W Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu działa Biuro Karier, którego działalność wspiera kierunek „administracja” w zakresie monitorowania losów zawodowych absolwentów. Badanie przeprowadzane jest w formie ankiet wypełnianych on-line w okresach 3-6 miesięcy, a następnie 3 i 10 lat po ukończeniu studiów. Uczelnia wcześniej uzyskuje oświadczenia absolwentów zezwalające na przetwarzanie danych osobowych. Kwestionariusz ankiety zawiera pytania, które pozwalają na szczegółową analizę losów absolwentów ocenianego kierunku. Wyniki przeprowadzonego badania są dostępne na stronie internetowej Uczelni. W opinii Uczelni wyniki monitorowania losów absolwentów służą diagnozowaniu słabych stron programów kształcenia i są uwzględniane podczas ich modyfikowania. W świetle przedstawionych wyżej informacji uzasadniony jest wniosek, że w Uczelni i na Wydziale Nauk Prawnych są prowadzone działania monitorujące losy zawodowe absolwentów kierunku „administracja”, zaś uzyskane wyniki są wykorzystywane w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Ocena końcowa II kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

1/ Założone na kierunku „administracja” efekty kształcenia zarówno na pierwszym, jak też drugim poziomie kształcenia są zgodne z wymogami KRK i koncepcją rozwoju kierunku. Opis kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia uwzględnia wymagania formułowane dla obszaru nauk społecznych i wskazanych przez Uczelnię dyscyplin naukowych z dziedziny nauk prawnych oraz dziedziny nauk ekonomicznych.

2/ Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku zostały sformułowane w sposób zrozumiały dla kadry akademickiej oraz studentów; są one sprawdzalne zarówno w odniesieniu do wiedzy, jak też umiejętności i kompetencji społecznych.

3/ Na Wydziale Nauk Prawnych funkcjonuje przejrzysty mechanizm oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację założonych efektów i osiągnięć studentów na każdym etapie kształcenia. System ten jest dostępny dla społeczności akademickiej Uczelni i Wydziału. Należy jednak wskazać na pewne mankamenty funkcjonowania tego systemu zwłaszcza w odniesieniu do procesu dyplomowania, polegające w szczególności na zjawisku zawyżania ocen części prac dyplomowych przez promotorów tych prac (w opiniach o pracach dyplomowych, które dość często są nadmiernie zdawkowe i nie wskazują na rzeczywiste zalety i słabości tych prac).

4/ Na Wydziale Nauk Prawnych i w Uczelni funkcjonują mechanizmy oraz instytucje umożliwiające monitorowanie karier zawodowych absolwentów ocenianego kierunku, a także uwzględnianie uzyskanych wyników przy doskonaleniu jakości procesu kształcenia. Pierwsze efekty funkcjonowania tych mechanizmów można już stwierdzić (np. coroczne sprawozdania z monitoringu procesu kształcenia przez odpowiednie wydziałowe i uczelniane zespoły, pierwsze rezultaty corocznych posiedzeń Rady Pracodawców itp.), jednakże rzeczywisty wpływ tych mechanizmów i organów na doskonalenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku będzie widoczny w kilkuletniej perspektywie czasowej.

III. Program studiów a możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 1) W bieżącym roku akademickim studenci trzeciego roku studiów pierwszego stopnia studiują jeszcze według programu studiów opartego na Standardach kształcenia dla kierunku „administracja” – studia pierwszego stopnia. Pozostałe roczniki studentów zarówno na studiach pierwszego, jak też drugiego stopnia studiują już według Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

Program studiów realizowany na trzecim roku studiów pierwszego stopnia jest w pełni zgodny z wymogami sformułowanymi w Standardach kształcenia. Zawiera on wszystkie elementy treściowe określone w Standardach, umieszczone w prawidłowej sekwencji i umożliwiające osiągnięcie celów kształcenia zarysowanych w Sylwetce absolwenta. Cele te obejmują przekazanie ogólnej wiedzy z zakresu wybranych dyscyplin mieszczących się w dziedzinach nauk prawnych i nauk ekonomicznych, w tym zwłaszcza w dyscyplinach „Prawo” i „Nauki o administracji” – dla przygotowania absolwentów kierunku do pracy urzędniczej w administracji publicznej oraz w instytucjach pozarządowych, a także umożliwienia absolwentom kierunku podjęcia studiów administracyjnych drugiego stopnia.

Program studiów realizowany na pierwszym i drugim roku studiów administracyjnych pierwszego stopnia, a także program studiów administracyjnych drugiego stopnia są oparte na Krajowych Ramach Kwalifikacji. W porównaniu z programem realizowanym według Standardów kształcenia treści programowe tych programów zostały zmodyfikowane i dostosowane do wymogów KRK, zwłaszcza w odniesieniu do zestawu przedmiotów oraz modelowania ścieżek specjalizacyjnych.

W programie studiów pierwszego stopnia wyodrębniono następujące zbiorcze moduły kształcenia:

- A. Przedmioty kształcenia ogólnego (łącznie 14 przedmiotów, w tym 5 z dziedziny nauk społecznych i 2 z dziedziny nauk ekonomicznych);
- B. Przedmioty podstawowe (łącznie 10 przedmiotów, w tym 8 z dziedziny nauk prawnych oraz dwa z dziedziny nauk ekonomicznych);
- C. Przedmioty kierunkowe (łącznie 14 przedmiotów, w tym 10 z dziedziny nauk prawnych, 1 z dziedziny nauk ekonomicznych oraz 3 z dziedziny nauk społecznych);
- D. Przedmioty do wyboru (zarówno z dziedziny nauk prawnych, jak też z dziedziny nauk ekonomicznych, w tym przedmioty ogólnouczelniane oraz przedmioty specjalnościowe w łącznej liczbie 44);
- E. Praktyka zawodowa i seminarium dyplomowe.

Tak zaprojektowany program kształcenia umożliwia osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Dobór treści programowych (i odpowiednio modułów kształcenia), a także przyjętą sekwencję przedmiotów (opartą na schemacie treściowym Standardów kształcenia) należy uznać za odpowiednie. Czas trwania kształcenia obejmuje 6 semestrów, realizowanych w ciągu trzech lat studiów. Zasady punktacji ECTS w stosunku do poszczególnych przedmiotów zostały oparte na założeniu, że nakład pracy studenta obejmujący około 25 godzin pracy, jest oszacowany na 1 punkt ECTS. Punktacja w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów jest przejrzysta i oparta na wskazanym wyżej założeniu.

W zestawie przedmiotów, opartym początkowo na schemacie zgodnym ze Standardem kształcenia, wprowadzono z rokiem akademickim 2013/2014 zmiany polegające na wycofaniu niektórych przedmiotów (na przykład „Nauki o państwie i polityce”), wprowadzeniu nowych (np. „Prawo karne i prawo wykroczeń”, wykład monograficzny do seminarium dyplomowego) oraz zmianie dotychczasowej sekwencji przedmiotów i zmian w formach prowadzenia zajęć dydaktycznych. Ponadto do dotychczasowych specjalności (Administracja publiczna, Administracja europejska, Administracja skarbowa i finanse publiczne, Administracja świadcząca, Administrowanie służbami porządku publicznego, Administrowanie i obrót nieruchomościami) dodano kolejne (Administrowanie odpadami i recyklingiem, Administracja lotnictwa cywilnego). Zmiany te można ocenić jako doskonalące dotychczasowy zestaw i układ treści programowych, a w konsekwencji pozwalające na pełniejsze osiągnięcie założonych efektów kształcenia (efekty te nie uległy zmianie). Należy zaznaczyć, że program studiów, po uwzględnieniu powyższych zmian, został rozważony w trakcie rozmów z przedstawicielami Wydziału Prawa Uniwersytetu Państwowego im. Łesi Ukrainki w Łucku – pod kątem ewentualnego wspólnego programu studiów pozwalającego na uzyskanie przez absolwentów kierunku „administracja” podwójnego dyplomu.

Do podstawowych form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku należą wkład, ćwiczenia oraz seminarium, dopełniane przez zajęcia konwersatoryjne i lektoraty. Formy te mogą być uznane za odpowiednie wobec zadań przekazywania wiedzy oraz kształtowania umiejętności i kompetencji sformułowanych w zestawie założonych efektów kształcenia. Dodać należy, że w opisie form realizacji zajęć dydaktycznych zawartym w kartach przedmiotowych każda ze wskazanych form została zwięźle opisana i połączona z opisem metod weryfikacji stopnia osiągnięcia założonych efektów kształcenia (w tym przygotowaniem pracy pisemnej z przedstawieniem i obroną jej tez przed audytorium, prezentacją zagadnienia, pracą projektową, pracą zespołową itp.).

Realizowany program kształcenia obejmuje także praktyki, obejmujące 3 tygodnie zajęć praktycznych u wybranego/wskazanego pracodawcy (w odniesieniu do studentów, którzy rozpoczęli studia do roku akademickiego 2011/2012) oraz 120 godzin zajęć praktycznych (dla studentów, którzy rozpoczęli studia w roku akademickim 2012/2013 oraz w latach następnych). Podstawą organizacji i przebiegu praktyki jest „Regulamin odbywania studenckich praktyk zawodowych w WSH w Radomiu”. Zindywidualizowane programy praktyk są opracowywane przez opiekuna praktyki przy udziale zainteresowanego studenta, w ramach wzorcowego opisu efektów kształcenia oraz treści zawartych w karcie praktyki. Analiza wybranej dokumentacji praktyk realizowanych w latach 2011-2013 uzasadnia wniosek, że program i dotychczasowy wymiar praktyk (3 tygodnie, tj. około 120 godzin zajęć praktycznych pod kierownictwem wybranego pracodawcy) oraz ich termin (po drugim roku studiów) tworzą spójną całość i umożliwiają realizację założonych efektów kształcenia oraz uzyskanie odpowiedniej struktury kwalifikacji zawodowych.

Program kształcenia realizowany na **studiach administracyjnych drugiego stopnia** został zaprojektowany jako przedłużenie i rozwinięcie procesu kształcenia realizowanego na studiach administracyjnych pierwszego stopnia, przy uwzględnieniu wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji. Zarówno efekty kształcenia, jak też odpowiadające im treści programowe zostały umieszczone w obszarze nauk społecznych oraz w dyscyplinach naukowych mieszczących się w dziedzinie nauk prawnych i dziedzinie nauk ekonomicznych; część efektów kształcenia nawiązuje również do dyscyplin umieszczonych w dziedzinie nauk społecznych (K2_W05, K2_U04). Dobór treści programowych i odpowiadających im przedmiotów należy uznać za odpowiedni do osiągnięcia każdego z założonych efektów kształcenia. Treści kształcenia obejmują następujące zbiorcze moduły kształcenia:

- A. Przedmioty kształcenia podstawowego (łącznie 6 przedmiotów z dziedziny nauk prawnych, umożliwiających opanowanie braków studentom będącym absolwentami studiów pierwszego stopnia na innych kierunkach lub innych uczelniach niż absolwentom administracji pierwszego stopnia w WSH);
- B. Przedmioty kierunkowe (łącznie 12 przedmiotów z dziedziny nauk prawnych, ale w związku z dyscypliną „Nauki o zarządzaniu”);
- C. Przedmioty do wyboru (łącznie co najmniej 6 przedmiotów z listy 12 przedmiotów umieszczonych w dziedzinie nauk prawnych lub w dziedzinie nauk ekonomicznych, a także co najmniej 1 przedmiot z listy przedmiotów ogólnouczelnianych).

Podobnie jak w przypadku studiów pierwszego stopnia, wraz z rokiem akademickim 2013/2014 zostały wprowadzone zmiany do realizowanego programu studiów, polegające na wprowadzeniu nowych przedmiotów („Prawo administracyjne państw obcych”, „Odpowiedzialność konstytucyjna” i „Status prawny służby cywilnej w Polsce”) oraz modyfikacji sekwencji dotychczasowych przedmiotów. Dokonane zmiany należy ocenić jako zmiany doskonalące proces kształcenia i zwiększające możliwości osiągnięcia założonych efektów kształcenia (wykaz tych efektów pozostał bez zmian).

Podobnie jak w przypadku studiów pierwszego stopnia, przyporządkowanie punktów ECTS do poszczególnych modułów kształcenia nie budzi zastrzeżeń z punktu widzenia właściwej relacji między nakładem pracy studenta a zakresem treściowym poszczególnych przedmiotów. Studia trwają cztery semestry (dwa lata). Program studiów drugiego stopnia nie przewiduje praktyk. Formy zajęć

dydaktycznych i metody weryfikacji efektów kształcenia w ramach poszczególnych form na studiach drugiego stopnia są podobne do przedstawionych wcześniej w odniesieniu do studiów pierwszego stopnia. Są podstawy do uznania proponowanych w kartach przedmiotowych i realizowanych w praktyce dydaktycznej form jako odpowiednich wobec treści kształcenia i umożliwiających osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Podobnie należy ocenić plany studiów oraz organizację procesu kształcenia na studiach niestacjonarnych (studia stacjonarne nie są w praktyce prowadzone).

W opinii studentów programy studiów zarówno pierwszego, jak też drugiego stopnia są logicznie skonstruowane i zakładają systematyczne osiąganie założonych efektów kształcenia, odzwierciedlone w kolejności realizowanych przedmiotów. Wszystkim przedmiotom przypisane są punkty ECTS, które zdaniem osób obecnych na spotkaniu odzwierciedlają nakład pracy niezbędny do uzyskania zdefiniowanych efektów kształcenia. Studenci na spotkaniu z Zespołem oceniającym w swoich opiniach chwalili odpowiedni dobór treści kształcenia, a także formy zajęć odpowiedniej do efektów kształcenia jakie mają osiągnąć w ramach każdego przedmiotu. Ich zdaniem efekty te są w pełni osiągalne przy używanych przez wykładowców form zajęć i metod dydaktycznych. Studenci uważają także, że proporcja między zajęciami teoretycznymi i praktycznymi jest – na obu szczeblach kształcenia - odpowiednia.

Zasady odbywania praktyk znane są studentom kierunku *administracja – studia pierwszego stopnia*. Uczelnia stwarza możliwość zaliczenia pracy zawodowej jako obowiązkowych praktyk i z tego rozwiązania korzysta zdecydowana większość studentów niestacjonarnych pierwszego stopnia. Wszelkich informacji oraz pomocy w tym zakresie udziela studentom obsługa administracyjna Wydziału. Istnieje możliwość samodzielnego wyboru miejsca odbywania praktyki zawodowej lub skorzystania z pomocy Wydziału w zakresie znalezienia odpowiedniego miejsca. Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem oceniającym, umiejętności nabyte w toku studiów są przydatne podczas praktyk oraz w pracy zawodowej. Studenci kierunku *administracja* odbywają praktyki przede wszystkim w terenowych jednostkach administracji rządowej, administracji samorządowej oraz innych instytucjach publicznych (ok. 30% studentów). Należy podkreślić, że znaczna część studentów to osoby czynne zawodowo, wobec czego większość z nich korzysta z możliwości zaliczenia praktyki zawodowej w oparciu o wykonywaną pracę zawodową. Zaliczenie praktyk dokonywane jest w oparciu o dzienniczek praktyk. Warunkiem uzyskania zaliczenia jest osiągnięcie przypisanych praktykom efektów kształcenia.

Uczelnia stwarza normatywno-instytucjonalne ramy odpowiedniej indywidualizacji procesu kształcenia na każdym ze szczebli studiów zarówno dla studentów wybitnie uzdolnionych, jak też dla studentów niepełnosprawnych. Studenci wybitnie uzdolnieni mogą korzystać z indywidualnego toku studiów (ITS), polegającego na wyznaczeniu indywidualnej ścieżki studiowania przedmiotów objętych programem studiów pod kierunkiem wyznaczonego nauczyciela – opiekuna naukowego takiego studenta. Podkreślić należy stosowany na Wydziale system zachęt i nagród, kierowanych do studentów uczestniczących aktywnie w studenckim ruchu naukowym oraz przygotowujących publikacje naukowe. Studenci niepełnosprawni także mogą liczyć na wyznaczenie indywidualnego toku studiów, uwzględniającego bariery i różnice wynikające z rodzaju i stopnia niepełnosprawności (włącznie z udogodnieniami w korzystaniu z pomieszczeń dydaktycznych, zasobów bibliotecznych itp.). W obu przypadkach

decyzję o wyznaczeniu indywidualnego toku studiów podejmuje dziekan. Z informacji uzyskanych od studentów wynika, że rzeczywiste zainteresowanie pierwszą formą indywidualizacji studiowania jest niewielkie i dotyczy grupki studentów aktywnie uczestniczących w studenckim ruchu naukowym. Większe jest zainteresowanie drugą formą indywidualizacji studiowania, ponieważ na Wydziale studiuje obecnie około 30 studentów niepełnosprawnych. Mają oni do swojej dyspozycji uczelniane środki transportu oraz inne techniczno-organizacyjne udogodnienia. Nad koordynacją właściwej pomocy dla niepełnosprawnych studentów czuwa Pełnomocnik Dziekana ds. Osób niepełnosprawnych, współdziałający z wydziałowym samorządem studentów. Dziekan może też wyznaczyć asystentów do pomocy studentom niepełnosprawnym.

Podsumowując: organizacja procesu kształcenia na obu poziomach kształcenia zasługuje na pozytywną ocenę, także w odniesieniu do uwzględniania potrzeb studentów wybitnie uzdolnionych i wyróżniających się osiągnięciami naukowymi oraz potrzeb studentów niepełnosprawnych. Organizacja procesu kształcenia umożliwi osiągnięcie efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku.

2/ Zarówno w świetle programów realizowanych do roku akademickiego 2013/2014, jak też od tego roku uzasadniony jest wniosek o odpowiedności treści programowych wobec założonych efektów kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia. Zmiany wprowadzone od roku akademickiego 2013/2014 - przy zachowaniu dotychczasowych zestawów efektów kształcenia na każdym z poziomów – należy uznać za zmiany doskonalące proces kształcenia i zwiększające możliwości osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Proponowane w opisach przedmiotowych (w kartach przedmiotowych) formy prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz metody dydaktyczne są w zdecydowanej większości tradycyjne (wykład i ćwiczenia, w połączeniu z metodą podawczą oraz utrwalaniem wiedzy poprzez sprawdziany pisemne i ustne), jednakże w opinii studentów skuteczne jako mechanizm umożliwiający osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Należy dodać, że w części kart przedmiotowych/sylabusów tradycyjne formy dydaktyczne są uzupełniane przez nowoczesne, interaktywne formy studiowania, jak praca w zespołach, prezentacja, praca projektowa, praca pisemna z obroną tej pracy przed audytorium itp.). Wskazywane wcześniej dane dotyczące odsiewu studentów w ostatnich trzech latach dowodzą, że stosowane formy i metody dydaktyczne tworzą mechanizm umożliwiający skuteczne nabywanie pożądaných efektów kształcenia, a zarazem niezbędną selekcję studentów nie rokujących pomyślnego ukończenia studiów.

W świetle sformułowanej wyżej oceny uzasadniony jest wniosek, że założone dla ocenianego kierunku efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne (w tym sposoby i metody weryfikacji efektów kształcenia) tworzą spójną całość.

Ocena końcowa III kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

1/ Proces kształcenia na ocenianym kierunku jest realizowany w trzech wersjach: wersji skonstruowanej na podstawie Standardów kształcenia (dla III roku niestacjonarnych studiów administracyjnych pierwszego stopnia), wersji uwzględniającej wymogi KRK i realizowanej od roku akademickiego 2012/2013 oraz wersji budowanej na podstawie KRK, nieznacznie zmienionej w stosunku do dotychczasowego programu studiów pierwszego i drugiego stopnia i realizowanej

od roku akademickiego 2013/2014. Każdą z tych wersji programowych można uznać za odpowiednią wobec założonych celów lub efektów kształcenia oraz umożliwiającą uzyskanie założonej struktury kwalifikacji (cech) absolwenta. Założone efekty kształcenia, treści programowe formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość. Przyjęta punktacja ECTS nie budzi zastrzeżeń z punktu widzenia obowiązujących wymogów prawnych przy wyliczaniu nakładu pracy studenta włożonego w osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Sekwencja przedmiotów nie budzi zastrzeżeń. Zasady odbywania praktyk oraz ich organizacja również zasługują na pozytywną ocenę. Podobnie należy ocenić funkcjonujący w Uczelni i na Wydziale system indywidualizacji procesu studiowania, działający efektywnie zarówno w stosunku do studentów wybitnie uzdolnionych (w praktyce – w stosunku do aktywnych uczestników studenckiego ruchu naukowego) i w szczególności do studentów niepełnosprawnych.

2/ Założone dla kierunku „administracja” na obu stopniach studiów efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć i stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną i efektywną całość.

IV. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów.

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku wynosi 36, w tym 6 lektorów języka angielskiego. Wśród 30 nauczycieli realizujących treści programowe na kierunku „administracja” na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia jest 7 samodzielnych nauczycieli akademickich (ze stopniami lub tytułami naukowymi w dyscyplinie „Prawo” – w zakresie prawa i postępowania administracyjnego oraz w dyscyplinie „Nauki o zarządzaniu” – głównie w zakresie teorii organizacji i zarządzania) oraz 17 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora (w zdecydowanej większości – doktora nauk prawnych w zakresie prawa, w tym prawa i postępowania administracyjnego. Liczbę nauczycieli prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku należy ocenić jako dość szczupłą, ale dostosowaną w optymalnym stopniu (z uwagi na kwalifikacje naukowe i dorobek naukowy) do zestawu treści programowych oraz przedmiotów realizowanych w ramach programu studiów administracyjnych pierwszego i drugiego stopnia. Uzasadnia to wniosek, że kadra akademicka ocenianego kierunku oraz struktura jej kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji każdego z programów studiów, realizowanych na pierwszym i drugim stopniu kształcenia. Pewne zastrzeżenia można wysunąć jedynie do nauczyciela akademickiego ze stopniem doktora nauk humanistycznych w zakresie historii oraz z dorobkiem w zakresie historii regionalnej XV-XVIII wieku, któremu powierzono prowadzenie zajęć dotyczących historii myśli ustrojowo-administracyjnej i socjologiczno-ekonomicznej, a także historii administracji.

Do minimum kadrowego łącznie na obu stopniach kształcenia na kierunku „administracja” Władze Wydziału zgłosiły 7 nauczycieli samodzielnych (ze stopniami lub tytułami naukowymi w dziedzinach nauk prawnych i nauk ekonomicznych, w dyscyplinie „Prawo” i „Nauki o zarządzaniu”) oraz 6 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora nauk prawnych w dziedzinie nauk prawnych w zakresie prawa. Po dokonanej analizie akt osób zaproponowanych do minimum kadrowego na kierunku „administracja”, należy uznać, iż zostały spełnione warunki określone w § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie

kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.) – *minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora* oraz w **§ 15 ust. 1** – *minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora*. Ponadto zostały spełnione wymagania określone w **§ 13 ust. 1** powyższego rozporządzenia (*do minimum kadrowego studiów pierwszego stopnia wliczani są nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru*), **§ 13 ust. 2** (*do minimum kadrowego dla studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich są wliczani nauczyciele akademicy, dla których uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy, zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów*), **§ 13 ust. 3** (*nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra*).

Analiza zawartości akt osobowych nauczycieli zaproponowanych do minimum kadrowego, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego – prowadzi do wniosku że wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.). Kwalifikacje naukowe nauczycieli akademickich potwierdzają odpowiednie dokumenty zawarte w ich aktach osobowych. Deklarowane doświadczenie zawodowe nauczycieli akademickich znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji – świadectwach pracy.

Spośród samodzielnych nauczycieli akademickich w stosunku do jednego samodzielnego nauczyciela akademickiego ze stopniem równoważnym doktorowi habilitowanemu nauk prawnych w zakresie prawa (dr hab. I. Gołosniczenko) można wysunąć zarzut uchybienia jednemu z warunków określonych w §13 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. nr 243, poz. 1445, z późn. zm.). Przepis ten stanowi, że do minimum kadrowego w danym roku akademickim można zaliczyć samodzielnego nauczyciela akademickiego wówczas, gdy prowadzi on osobiście zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin. Dla dr hab. I Gołosniczenki że w bieżącym roku akademickim 2013/2014 nie zaplanowano zajęć dydaktycznych. Zajęcia takie na studiach niestacjonarnych (Procedury administracyjne w wybranych krajach Europy i Stanów Zjednoczonych – w wymiarze 12 godzin wykładu i 3 godzin konsultacji na studiach niestacjonarnych) zostały zaplanowane dopiero na rok akademicki 2014/2015. Zajęcia takie zostały zaplanowane także dla II roku studiów stacjonarnych, jednakże Wydział obecnie nie prowadzi studiów stacjonarnych na kierunku „administracja”, w związku z czym wspomniany nauczyciel akademicki nie będzie miał możliwości osobistego prowadzenia tych zajęć. Jeżeli niewywiązanie się przez Wydział ze wskazanego wymogu prawnego potraktować jako uchybienie, do

minimum kadrowego na obu poziomach kształcenia można zaliczyć 7 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 nauczycieli akademickich ze stopniem doktora. Spośród tych nauczycieli minimum kadrowe na pierwszym poziomie kształcenia – na podstawie złożonych oświadczeń – stanowi 5 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora, zaś na drugim poziomie kształcenia – 6 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora. Spełnione są zatem wskazane wyżej prawne wymogi dotyczące składu minimum kadrowego. Należy jednak zwrócić uwagę na uchybienia Uczelni dotyczące jednego samodzielnego nauczyciela akademickiego zgłoszonego do minimum kadrowego (któremu nie zaplanowano zajęć dydaktycznych na bieżący rok akademicki) oraz jednego nauczyciela ze stopniem naukowym doktora (który złożył oświadczenie o zgodzie na zaliczenie go do minimum kadrowego po 30 czerwca 2013 r.). Ponadto należy wskazać, że interpretacja art. 112 a ust. 1 i 2 w związku z art. 9a ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym prowadzi do wniosku, że minimum kadrowe powinno być zaproponowane odrębnie dla każdego stopnia kształcenia. To Władze Wydziału Nauk Prawnych decydują o składzie minimum kadrowego na każdym z poziomów kształcenia i decyzja w tej kwestii powinna być jednoznaczna. Nie jest zadaniem Zespołu oceniającego rekonstruowanie składu minimum na podstawie oświadczeń złożonych przez nauczycieli akademickich, bowiem oświadczenia te dotyczą poszczególnych nauczycieli i wyrażają jedynie ich zgodę na zaliczenie do minimum. Władze Wydziału powinny zatem przedstawić dwie odrębne listy obejmujące nauczycieli zgłoszonych do minimum kadrowego: jedną dla studiów administracyjnych pierwszego stopnia oraz drugą dla studiów administracyjnych drugiego stopnia. Konieczne jest zatem niezwłoczne uzupełnienie złożonej przez Wydział dokumentacji, dające jednoznaczną podstawę do ustalenia składu minimum kadrowego odrębnie na każdym ze stopnia kształcenia na ocenianym kierunku.

Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza kadry tworzącej minimum kadrowe są adekwatne do każdego z programów realizowanych aktualnie na studiach administracyjnych pierwszego i drugiego stopnia oraz do zakładanych efektów kształcenia. Kadre zgłoszoną do minimum kadrowego należy ocenić jako względnie stabilną; większość nauczycieli, dla których Uczelnia jest podstawowym miejscem zatrudnienia, została zatrudniona kilka-kilkanaście lat temu. Jedynie nieliczni nauczyciele zostali zatrudnieni z początkiem roku akademickiego 2012/2013 lub roku akademickiego 2013/2014 – zapewne z przyczyn utrzymania takiego składu minimum kadrowego, jaki będzie spełniał obowiązujące wymogi prawne.

Można uznać, że stabilny trzon kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku tworzy wystarczające bezpieczeństwo dla realizacji treści programowych w skali co najmniej jednego cyklu kształcenia na każdym stopniu studiów administracyjnych. Relacja między liczbą nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego (13) a łączną liczbą studentów ocenianego kierunku (544) spełnia wymogi prawne, bowiem wynosi jak 1 do 45. Brak jednoznacznego oświadczenia Władz Wydziału co do składu minimum kadrowego proponowanego odrębnie dla studiów pierwszego i drugiego stopnia powoduje jednak, że jednoznaczne wyliczenie tego wskaźnika dla każdego z poziomów studiów nie jest możliwe.

- 2) Polityka kadrowa prowadzona przez Władze Uczelni i Wydziału jest uwarunkowana i ograniczona niekorzystnymi czynnikami zewnętrznymi, w tym niewystarczającymi zasobami finansowymi, utrudniającymi przyciąganie odpowiednich nauczycieli akademickich, którzy byliby w stanie wydatnie wzmocnić szczupłą kadre akademicką prowadzącą zajęcia na ocenianym kierunku. W tej sytuacji

Władze Uczelni powinny postawić na rozwój naukowy własnej kadry akademickiej, w tym na wspieranie wysiłków młodej kadry w staraniach o zewnętrzne granty, w wyjazdach na staże krajowe i zagraniczne oraz w postępowaniach doktorskich i habilitacyjnych. Działania Władz Uczelni w tym zakresie można uznać za niewystarczające, z uwagi na brak wyraźnych efektów w postaci uzyskanych stopni naukowych. Może to doprowadzić już w najbliższym czasie do kłopotów z utrzymaniem minimum kadrowego z uwagi na to, że jedna czwarta kadry tworzącej minimum przekroczyła już dawno próg wieku emerytalnego. Polityka zatrudniania profesorów zagranicznych nie w charakterze profesora wizytującego, ale w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy może być uznana jedynie za doraźne działanie, nie stwarzające Uczelni i Wydziałowi wyraźnych perspektyw rozwojowych. W świetle zarysowanej wyżej sytuacji zamierzenia Władz Uczelni w zakresie uruchomienia nowych kierunków, a także wydziałów zamiejscowych prowadzących studia administracyjne można uznać za zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania studiów administracyjnych prowadzonych na Wydziale Nauk Prawnych WSH.

(Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy)

(Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena;)

W spotkaniu nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku (w dniu 25 stycznia 2014 r., w godz. 14-15.30) z Zespołem oceniającym wzięło udział 16 nauczycieli. Podczas spotkania przedstawiono następujące stanowiska i opinie:

1/ Konieczne są działania motywujące rządowe i samorządowe struktury administracyjne do zainteresowania ofertą Uczelni w zakresie kształcenia kadr administracyjnych. Dużo zależy tu od aktywności Władz Uczelni i Władz Wydziału, które powinny staranniej dobierać interesariuszy zewnętrznych współdziałających z Uczelnią w odniesieniu do procesu kształcenia na studiach administracyjnych. W opinii części nauczycieli akademickich Uczelni administracja jako przedmiot aktywności zawodowej jest społecznie niedoceniona, co negatywnie odbija się na wizerunku studiów administracyjnych oraz na zainteresowaniu młodzieży tymi studiami.

2/ W opinii innych nauczycieli region, w którym działa Uczelnia (w tym zwłaszcza Radom), jest atrakcyjnym rynkiem pracy dla absolwentów studiów administracyjnych, o czym świadczy zatrudnianie dużej części absolwentów administracji w strukturach administracji wojewódzkiej i samorządowej. Jeśli jest w części kadry akademickiej odczucie malejących szans absolwentów administracji na regionalnym rynku pracy, to konieczne jest podjęcie działań skutecznie promujących jakość studiów administracyjnych w WSH.

3/ Kolejni wypowiadający się nauczyciele zastanawiali się nad przyczynami malejącego naboru na studia administracyjne w WSH. Zwracali uwagę na wzrastającą konkurencję między radomskimi uczelniami prowadzącymi studia administracyjne, ale również na nierównoprawność statusu finansowego i zasad finansowania uczelni publicznych oraz niepublicznych. Podkreślali również konieczność zwiększenia efektywności działań promujących studia administracyjne w WSH, a także Uczelni jako instytucji potrzebnej regionowi, inicjującej nowe i potrzebne formy kształcenia i doskonalenia kadr administracyjnych (np. debaty publiczne o stanie państwa i lokalnej społeczności, stanie struktur zarządzających w regionie, atrakcyjne studia podyplomowe, nowe specjalności itp.). W uatrakcyjnieniu studiów administracyjnych w WSH powinien pomóc dobór odpowiednio

wykwalfikowanych oraz znanych medialnie nauczycieli; tu można odnotować pozytywne rezultaty działań Władz Uczelni wzmacniających skład kadry prowadzącej zajęcia na studiach administracyjnych.

4/ Konieczne jest urozmaicenie oferty treści programowych na studiach administracyjnych, aby elastycznie reagować na potrzeby lokalnego rynku pracy. W organizacji zajęć dydaktycznych należy postawić na zwiększanie różnorodnych form pracy własnej studenta, ale następnie na efektywną weryfikację rezultatów takiego studiowania na zajęciach warsztatowych (z wykorzystaniem metody *case study*) – nawet za cenę zmniejszenia liczby godzin wykładowych. Natomiast wprowadzanie form studiowania na odległość, opierające się na łączności on-line między nauczycielami i studentami, jest w WSH jeszcze przedwczesne. Wymaga to bowiem odpowiedniego przygotowania kadry akademickiej oraz sprawnej i kosztownej obsługi administracyjnej studiowania na odległość.

5/ W opinii części nauczycieli konieczne jest rozpoczęcie środowiskowej dyskusji nad sposobami i metodami weryfikacji efektów kształcenia oraz dokumentowania wyników pracy studentów (i uzasadniania ocen wystawianych studentom). W dyskusji tej należy poruszyć kwestię tzw. pensum nauczycielskiego. Wprowadzanie zindywidualizowanych form pracy ze studentami, a także weryfikowania rezultatów pracy własnej studenta wymaga od nauczyciela poświęcenia znacznie więcej godzin pracy, aniżeli w przypadku tradycyjnych form wykładu lub ćwiczenia. Jak ma się to do obecnego stanu pensum, opartego na wyliczaniu jedynie tradycyjnych form pracy nauczyciela? Takich nowych regulacji godzin pracy nauczyciela uwzględniających rzeczywisty nakład godzinowy w przygotowanie i prowadzenie warsztatów, przygotowanie schematu pracy projektowej i sprawdzanie takich prac itp. – jeszcze w WSH nie ma.

6/ Mały odsiew studentów na studiach administracyjnych nie jest zjawiskiem negatywnym. W sytuacji korzystnej proporcji między liczbą studentów a liczbą nauczycieli (a tak jest na studiach administracyjnych w WSH) można sobie pozwolić na bardziej zindywidualizowaną pracę zwłaszcza z najsłabszymi studentami, zmuszając ich do odpowiednich postępów. Stawianie ocen niedostatecznych i doprowadzanie do skreśleń z listy studentów jest ostatecznością.

7/ W opinii nauczycieli Władze Uczelni wspierają – w granicach możliwości finansowych Uczelni – rozwój naukowy własnych pracowników (finansują przewody doktorskie oraz wyjazdy na konferencje naukowe, a także działania zmierzające do nawiązania współpracy międzynarodowej, np. przy organizacji polsko-słowackich warsztatów i konferencji naukowych. Jednak potrzebne są dalsze działania Władz Uczelni i Wydziału zmierzające do nawiązania współpracy naukowej i wymiany studentów oraz pracowników z kolejnymi ośrodkami zagranicznymi. Problemem jest zaktywizowanie studentów (zwłaszcza niestacjonarnych), aby chcieli korzystać z oferty wyjazdów zagranicznych.

8/ W Uczelni nie prowadzi się dotąd sformalizowanego systemu oceny pracy nauczycieli akademickich, pozwalającego na sporządzenie rankingu nauczycieli. Taki ranking byłby potrzebny dla ustalenia przejrzystego systemu wynagradzania pracowników i motywowania ich do rozwoju naukowo-badawczego oraz dydaktycznego. Uczelnia nie ma też dotąd punktowanego czasopisma naukowego, co nie jest korzystne zwłaszcza dla młodych pracowników naukowych z punktu widzenia ich rozwoju. Władze Uczelni powinny także motywować finansowo pracowników występujących o granty naukowe, publikujących w językach obcych i w czasopismach zagranicznych. Na plus Władz Uczelni i Wydziału należy natomiast zapisać skuteczne działania wspierające aktywność naukową studentów, w tym ich udział w badaniach naukowych oraz publikacje naukowe.

Ocena końcowa IV kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

1/ Liczba nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku (36 osób, w tym 6 lektorów) oraz struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia. Należy jednak wskazać na szczupłość kadry akademickiej w porównaniu z bogatą ofertą przedmiotów zarówno na pierwszym, jak też na drugim stopniu kształcenia, a także na konieczność posilkowania się profesorami zagranicznymi oraz zaawansowany wiek sporej części nauczycieli zgłoszonych do minimum kadrowego.

2/ Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry akademickiej, w tym nauczycieli zgłoszonych do minimum kadrowego są adekwatne wobec założonych efektów kształcenia oraz realizowanych treści programowych. Zdecydowana większość nauczycieli dysponuje bowiem stopniami naukowymi oraz dorobkiem naukowym w dyscyplinach „Prawo”, „Nauki o administracji” oraz „Nauki o zarządzaniu”, do których odnosi się zdecydowana większość efektów kształcenia oraz przedmiotów umieszczonych w realizowanych programach studiów. Władze Wydziału nie zgłosiły odrębnych wykazów nauczycieli proponowanych do minimum kadrowego na poszczególnych poziomach kształcenia, a jedynie zbiorczą listę nauczycieli proponowanych do obu minimum. Zespół oceniający dokonał oceny składu każdego z minimum jedynie na podstawie oświadczeń złożonych przez poszczególnych nauczycieli. Z oceny tej wynika, że

3/ Władze Uczelni i Wydziału podejmują wysiłki prowadzenia odpowiedniej polityki kadrowej oraz zapewnienia swoim pracownikom dobrych warunków rozwoju naukowego i dydaktycznego, jednakże działania te są utrudnione przez niekorzystne czynniki zewnętrzne (niekorzystne warunki finansowania działalności uczelni niepublicznych, malejący nabór na studia administracyjne, wzrastająca konkurencja na rynku usług edukacyjnych w regionie). W rezultacie znacząca część kadry zgłoszonej do minimum kadrowego przekroczyła już wiek emerytalny, zaś kolejna część obejmuje zagranicznych profesorów aktywnych również w swoich macierzystych uczelniach. Szwankuje efektywność wychowywania i awansu zawodowego własnych, młodych nauczycieli akademickich.

V. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

1) Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, tj. na administracji, uwzględnia też potrzeby osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem osób niepełnosprawnych ruchowo, których potrzeby są zaspokojone tylko w pewnym zakresie (brak windy). Słabą stroną jest księgozbiór biblioteki z zakresu administracji i prawa, w którym brakuje literatury naukowej, orzecznictwa, czasopism i profesjonalnych elektronicznych baz danych. Jest też kłopot z dogrzaniem niektórych korytarzy i auli (w tym największej z nich).

Wszelkie środki podejmowane przez Władze uczelni w celu ograniczenia uciążliwości z powodu braku windy, ocenić należy pozytywnie. Uczelnia widzi problem, ale działania te

tylko w pewnym stopniu mogą rekompensować ów brak. Studenci niepełnosprawni ruchowo są w tej uczelni bez wątpienia w gorszej sytuacji niż studenci pełnosprawni.

Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu dysponuje czterema budynkami usytuowanymi w centrum Radomia (ul. Traugutta 61a, ul. Domagalskiego 7a oraz przy ul. Staroopatowskiej 1a). Od chwili założenia Uczelni baza dydaktyczna i naukowa jest stale powiększana i unowocześniana. Obecnie obiekty zajmują ok. 5550 m² powierzchni. Zajęcia dydaktyczne prowadzone są więc w obiektach własnych Uczelni. Jedynie wychowanie fizyczne odbywa się w wynajmowanych profesjonalnych obiektach sportowych (m.in. sala gimnastyczna, siłownia, basen).

Przy ul. Domagalskiego 7a znajduje się zespół dwóch budynków o łącznej powierzchni użytkowej 2560 m². Przy ul. Traugutta 61a jest budynek o powierzchni 2010 m². W tym budynku znajduje się m.in. Biuro Dziekana Wydziału Nauk Prawnych, Biuro Studiów Podyplomowych, Dziekanat, Zakład Administracji Publicznej. Przy ul. Staroopatowskiej 1a jest zlokalizowana ponadto przychodnia zdrowia, która świadczy usługi medyczne dla mieszkańców miasta oraz dla studentów i pracowników Uczelni.

Sprawdzono w toku kontroli oryginały aktów notarialnych dotyczących nieruchomości uczelni: rep. A nr 3690/2010, rep. A 3606/2004, rep. A 20/2003, rep. A 1395/99, Rep. A nr 10233/98 oraz postanowienie sądu sygn. Akt I Co 1887/04. Dokumentacja nie budzi żadnych zastrzeżeń.

W obiektach WSH (wykorzystywanych wspólnie przez wszystkie kierunki studiów i studia podyplomowe) jest siedem auli (największa na 315 osób, kolejna na 305 osób, pozostałe na ok. 100 osób), trzydzieści sal do ćwiczeń, trzy pracownie komputerowe, laboratorium komputerowe, laboratorium kryminalistyczne, sala do symulowanego strzelania.

Pracownie i laboratorium komputerowe są dobrze wyposażone (ponad 200 komputerów, wyposażonych w niezbędne programy informatyczne, w tym graficzne, administracyjne i specjalizacyjne), atutem jest laboratorium kryminalistyczne (wariograf, videospektrokomparator, mikroskopy stereoskopowe, walizki śledcze i do zabezpieczania śladów) oraz strzelnica elektroniczna - wyposażona w specjalistyczny system pozwalający na prowadzenie szkolenia strzeleckiego na każdym poziomie zaawansowania. Strzelnica, oczywiście poza programem studiów, dostępna jest także dla studentów administracji.

Ponadto jest niewielka biblioteka z małą czytelnią, pomieszczenia administracji Uczelni, szatnie, recepcja, bufety, kawiarenka i zaplecze socjalne.

Sale dydaktyczne, w tym aule są dobrze wyposażone w sprzęt multimedialny i audytoryjny (projektory, komputery, rzutniki, wizualizery, magnetowidy, telewizory, odtwarzacze DVD – w odpowiednim zakresie).

Zastrzeżenia budzi ogrzewanie korytarzy, toalet i auli w budynku na ul. Traugutta (niektórych na pewno, w tym największej auli). W wielu pomieszczeniach i na korytarzach głównego budynku było zbyt zimno. Podczas hospitacji zajęć okazało się, że studenci na wykładzie siedzą w płaszczach i szalikach (np. zajęcia wykładowe w sobotę godz. 15 – 18, 20

w jednej z auli – duża część z 30 obecnych studentów III roku siedziała w płaszczach, podobnie na wykładzie z kontroli administracji publicznej, obecnych ok. 130 osób, około połowa siedziała w płaszczach, także sam wykładowca wykladał w płaszczu i szaliku (!). W auli tej były włączone dodatkowe dmuchawy, co oznacza, że problem kłopotów z ogrzewaniem jest w Uczelni dostrzegany. Aula ma ogromne okna i dogrzanie jej jest na pewno problemem, ale powinien być on rozwiązany.

Uczelnia ma sprawny i prosty system informatycznego wspomagania dydaktyki. Studenci mają dostęp do Wirtualnego Dziekanatu (informacje o planach studiów i zajęć, wynikach kolokwii i egzaminów, przebiegu procesu dydaktycznego, osobach prowadzących zajęcia). W Uczelni umieszczono proste w obsłudze, ogólnodostępne kioski multimedialne. Jest też otwarty dostęp do Internetu za pomocą sieci bezprzewodowej. Działa system szybkiego powiadamiania sms. Studenci mają własne konta e-mail na serwerze Uczelni. Na korytarzach są też ogólnodostępne dla studentów kserografy (odpłatne).

W ocenie studentów wielkość sali i ich wyposażenie są dostosowane do wielkości grup i potrzeb studentów. Wyposażenie oraz godziny otwarcia biblioteki są satysfakcjonujące – studenci mają do niej dostęp podczas wszystkich weekendów. Uczelnia zapewnia także dostęp do bieżących czasopism specjalistycznych. Studenci dobrze oceniają wyposażenie biblioteki. W ich opinii łatwość dostępu do niezbędnych materiałów sprzyja efektywności studiowania. Studenci na terenie Uczelni mają możliwość korzystania z bezprzewodowej sieci internetowej. Ponadto w budynku jest dostępne ksero oraz punkt gastronomiczny. Studenci są zadowoleni z poziomą infrastruktury Uczelni. Zwrócili także uwagę na fakt, że pomimo posiadania budynków w dwóch częściach miasta, plany zajęć są tak ułożone, aby nie musieli kilkakrotnie się przemieszczać. Dojazd do obu budynków jest dogodny.

Baza instytucji, w których odbywają się praktyki, została należycie udokumentowana przez Władze Uczelni i nie budzi zastrzeżeń.

Problemem - dla osób mających trudności z poruszaniem się - jest brak wind w budynkach uczelni. Wprawdzie władze Uczelni twierdzą, że „uwarunkowania techniczne w budynkach starszych nie pozwalają na zastosowanie wind”(?), a studenci niepełnosprawni ruchowo mają zorganizowane zajęcia w salach na parterze oraz faktycznie obecnie jest na kierunku „administracja” tylko jeden student na wózku, jednak – jest faktem - że atrakcyjne pracownie (np. kryminalistyczna, informatyczna, strzelecka) są na piętrach, a więc są niedostępne dla takich studentów. Podobnie – aby dostać się do czytelni albo na rozmowę np. do Władz Uczelni – konieczne jest wejście po schodach. Może też zniechęcać do studiowania w uczelni maturzystów niepełnosprawnych ruchowo. Tej uciążliwości nie zastąpią organizowane w Uczelni szkolenia skierowane do osób niepełnosprawnych, ułatwiające bez wątpienia ich funkcjonowanie w Uczelni.

Na plus można zaliczyć fakt, że do pomocy studentom niepełnosprawnym wyznaczono asystentów spośród pracowników administracyjnych Uczelni, problem jest dostrzegany. Budynki mają podjazdy dla osób niepełnosprawnych.

Szkolenia dotyczące zachowania pracowników administracji wobec problemów niepełnosprawnych są finansowane z dotacji ministerstwa. Uczelnia dostała tę dotację dwukrotnie. Wykorzystała jej środki, min. na zakupy sprzętu dla niedowidzących, zorganizowano szkolenia dla administracji i międzywydziałowy punkt konsultacyjny. Zasady przyznawania wsparcia oraz dysponowania środkami dotacji na zadania związane ze stwarzaniem studentom WSH, będącym osobami niepełnosprawnymi, warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia reguluje zarządzenie nr 42 Rektora WSH z dnia 23 marca 2012 roku.

W opinii studentów budynki, w których mają zajęcia studenci ocenianego kierunku nie są w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Jest wejście z podjazdem oraz dostosowany sanitariat, nie ma natomiast wind umożliwiających przemieszczanie się między piętrami. Z informacji zebranych przez zespół oceniający wynika jednak, że w przypadku gdy w grupie jest osoba z niepełnosprawnością ruchową zajęcia są organizowane tak, aby odbywały się wyłącznie na parterze. Uczelnia nie posiada udogodnień infrastrukturalnych dla osób z niepełnosprawnością inną niż ruchowa. Uczelnia stara się jednak rozwiązać ten problem poprzez przydzielenie osobom niepełnosprawnym asystentów oraz działalność Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Pełnomocnika Dziekana ds. Osób Niepełnosprawnych. Organizowane są bowiem szkolenia ułatwiające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie zarówno na Uczelni, jak i w środowisku.

Biblioteka uczelniana bezpośrednio podlega Rektorowi Uczelni, a jej działalność określa Statut. Zasady korzystania z zasobów biblioteki określa Regulamin korzystania ze zbiorów Biblioteki Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu. Obsługa użytkowników biblioteki odbywa się przy wykorzystaniu elektronicznych kont czytelnika oraz kart elektronicznych. Informacje o Bibliotece zamieszczone są na stronie internetowej Uczelni. Biblioteka ma zainstalowany katalog on-line SOWA Klient Serwer dostępny dla czytelników na stronie internetowej (Wirtualna Biblioteka). Biblioteka czynna jest 6 dni w tygodniu, jest nieczynna w poniedziałek. Biblioteka prowadzi od kilku lat bieżącą informatyzację zbiorów. Dwa stanowiska przeznaczone zostały do obsługi czytelników oraz dwa kolejne do przeszukiwania zbiorów. Instrukcja korzystania z katalogu komputerowego zbiorów biblioteki jest udostępniona do ogólnej informacji przy każdym stanowisku. W strukturze biblioteki jest czytelnia, umieszczona na piętrze, podczas gdy biblioteka jest na parterze (czytelnia niedostępna w zasadzie dla niepełnosprawnych ruchowo) oraz archiwum biblioteki.

Biblioteka, w każdym razie w zakresie administracji, nie jest biblioteką naukową, a jedynie dydaktyczną.

Biblioteka gromadzi w prenumeracie bieżącej tylko 20 tytułów czasopism naukowych dla wszystkich kierunków studiów, podczas gdy samych czasopism prawnych w Polsce jest ponad 120. Ponadto Biblioteka w swoich zasobach posiada 90 tytułów archiwalnych czasopism polskich oraz 28 tytułów archiwalnych czasopism obcojęzycznych.

Księgozbiór Biblioteki Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu obejmuje ponad 26 000 woluminów – to 8 700 tytułów, w tym ok. 2 000 – 2 200 publikacji związanych z kierunkiem administracja, między innymi z zakresu: prawa i postępowania

administracyjnego, wstępu do prawoznawstwa, historii prawa, bezpieczeństwa informacji i danych osobowych, samorządu terytorialnego, prawa autorskiego, prawa mediów, prawa prasowego, prawa karnego, prawa ochrony środowiska, prawa własności przemysłowej, prawa wyznaniowego, prawa spółek, prawa handlowego, kryminalistyki, kryminologii, prawa rzymskiego, prawa rodzinnego, prawa celnego, prawa fundacyjnego, prawa o stowarzyszeniach, prawa lotniczego, prawa działalności gospodarczej, prawa konstytucyjnego, prawa bankowego, prawa gospodarowania nieruchomościami, prawa finansowego, prawa budowlanego, planowania przestrzennego, praw człowieka, prawa cywilnego, prawa spółdzielczego, prawa gospodarczego, prawa pracy, prawa międzynarodowego, prawa podatkowego oraz prawa Unii Europejskiej.

90% zbiorów stanowią książki wydane po 2000 roku, z tym, że w zakresie administracji są to głównie podręczniki. Zakup podręczników na potrzeby poszczególnych wydziałów i kierunków kształcenia odbywa się przede wszystkim na podstawie wykazów literatury dostępnych w programach nauczania (sylabusach). Literatura zgromadzona w bibliotece odpowiada zaleceniom wykładowców. Pracownicy biblioteki pozostają w kontakcie z wykładowcami w sprawie zakupów książek do biblioteki, także same analizują sylabusy/karty przedmiotowe pod kątem potrzeb dydaktyki.

W ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki, biblioteka oferuje dostęp do elektronicznych czasopism naukowych, bibliograficznych i pełnotekstowych bibliograficznych baz danych oraz indeksów cytowań. Dostęp do bazy czasopism wydawnictwa Elsevier obejmuje pełne teksty dla blisko 2000 tytułów. Baza Springer zawiera teksty artykułów dla 1960 tytułów czasopism publikowanych przez wydawcę Springer Verlag. EBSCO daje dostęp do bazy Academic Search Complete, która udostępnia ponad 9000 tytułów czasopism, a także z najobszerniejszej bazy pełnotekstowej z zakresu nauk ekonomicznych i biznesu - Business Source Complete, zawierającej ponad 29.000 publikacji pełnotekstowych. Ponadto Biblioteka umożliwia dostęp do baz czasopism Wiley (około 1400 tytułów między innymi z nauk ścisłych), Nature i Science (bieżący rocznik i 4 roczniki archiwalne). Dodatkowo Biblioteka posiada dostęp do baz indeksów cytowań: Web of Knowledge oraz Scopus. Każda z powyższych baz zawiera artykuły z zakresu zagadnień związanych z kierunkiem administracja. Niestety, badane prace magisterskie nie zawierają żadnych źródeł anglojęzycznych z tych baz.

Obecnie władze szkoły prowadzą negocjacje z Wydawnictwem Naukowym PWN dotyczące dostępu do elektronicznej platformy IBUK Libra, dzięki której Studenci Wyższej Szkoły Handlowej będą mieli dostęp do pełnych tekstów 88 elektronicznych książek polskojęzycznych oraz 22 książek anglojęzycznych - podręczników akademickich, publikacji naukowych, popularnonaukowych i specjalistycznych, a także beletrystyki. Poza tym na platformie IBUK Libra będą ogólnie dostępne czasopisma naukowe i fachowe w ilości ok. 50 numerów.

Biblioteka WSH testuje dostęp do serwisu prawnego – PrawoPL.

Ponadto Studenci Wyższej Szkoły Handlowej mają możliwość korzystania z darmowych polskich elektronicznych baz danych, tj. **LexPolonica Student** oraz **LEX dla studenta**.

Przy Bibliotece działa Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu. Niestety są i słabe strony księgozbioru biblioteki. Problem nr 1 to brak w bibliotece wielu poważnych i kluczowych pozycji literatury naukowej z zakresu prawa i administracji, powiązany z faktem, że żadna z pracownic biblioteki nie ma przygotowania merytorycznego do analizy potrzeb zakupów w tym zakresie. Dwa tysiące publikacji związanych z kierunkiem administracja to w porównaniu z innymi bibliotekami bardzo mało, zwłaszcza, że analiza księgozbioru pokazuje, że w zdecydowanej większości są to jedynie podstawowe podręczniki do nauki poszczególnych przedmiotów. Biblioteka nie gromadzi w zasadzie poważnej literatury naukowej z zakresu prawa i administracji, nie kupuje z tego zakresu klasyki naukowej, ani ciekawych nowych monografii, nie ma polityki zakupów naukowych, a tylko dydaktyczne, nie ma też dawnych wydań dobrych pozycji, ani też wielu poważnych aktualnych komentarzy, co widać bardzo wyraźnie na półkach i także ujawnia się podczas czytania spisów literatury w wielu pracach magisterskich na kierunku administracja. Nie ma też w odpowiednim zakresie w bibliotece polskich czasopism naukowych użytecznych dla studentów administracji.

Wykaz książek pokazuje, że jest to wyprofilowany księgozbiór „minimum” dla zajęć dydaktycznych, tymczasem prace seminaryjne i magisterskie, nie mówiąc już o pracach związanych z referatami studenckim na konferencje i ich publikacjami, wymagają też sięgania do literatury naukowej, a nie tylko do podręczników. W konsekwencji w pracach magisterskich są często bardzo ubogie wykazy źródeł, ograniczający się do nawet kilku (!) pozycji. Oto ilustracja zjawiska: praca magisterska pt. „Pozycja ustrojowa i kompetencje Prezydenta RP”, napisana w 2011 r., jest oparta wyłącznie na 9 pozycjach literatury, w tym jak źródła naukowe podano m.in. repertorium z historii dla kandydatów na studia z 2007 roku, a pozostałe 7 pozycji to 1 encyklopedia, 4 podręczniki, 2 monografie i 1 komentarz. Bibliografia zawiera więc w istocie tylko jeden naukowy komentarz i dwie naukowe monografie jako źródła (pozycja 1 i 9), żadnych innych pozycji, w tym ani jednego artykułu, który by magistrantka przeczytała. Wystarczy spojrzeć na temat pracy, aby się zorientować, że ma on ogromną literaturę, setki opracowań i magistrant powinien jednak więcej wysiłku włożyć w źródła. To jest niemożliwe w tej bibliotece (chyba, że promotorka poleciłaby w tej sytuacji obowiązkowo sięgnąć do elektronicznych czasopism, nauczyła studentkę korzystać z wypożyczalni międzybibliotecznej, albo pokazała Polską Bibliografię Prawniczą).

Warto poprawić sytuację biblioteki i zacząć kupować klasyczne oraz najważniejsze monografie z zakresu administracji i prawa – jasne, że wobec ograniczonych środków dobór zakupów powinien być staranny i musi decyzje podejmować osoba mająca bardzo dobre rozeznanie w literaturze z tego zakresu. Pracownicy biblioteki nie mają merytorycznych kompetencji.

Sytuację powinna ratować współpraca międzybiblioteczna. Biblioteka WSH współpracuje w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych m.in. z następującymi

bibliotekami: Biblioteką Główną Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Biblioteką Uniwersytecką w Warszawie, Biblioteką Uczelni Łazarskiego w Warszawie, Biblioteką Wyższej Szkoły Handlowej w Piotrkowie Trybunalskim, Miejską Biblioteką Publiczną w Mielcu, Biblioteką KUL, Biblioteką Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, Biblioteką Depozytową Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, Biblioteką Politechniki Warszawskiej, Biblioteką Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie.

Problem nr 2 to brak w bibliotece wydawnictw papierowych i elektronicznych zawierających orzecznictwo sądowe. Nie ma tradycyjnych wydawnictw orzecznictwa Sądu Najwyższego, wydawnictw publikujących orzeczenia NSA, orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, nie mówiąc już o prawie unijnym. Nie ma też popularnych czasopism publikujących wyciągi czy najciekawsze orzeczenia. A przecież w zasadzie nie można napisać obecnie pracy dogmatyczno-prawnej bez analizy orzecznictwa.

Nie ma też żadnych profesjonalnych elektronicznych baz danych o prawie, z orzecznictwem i tezami doktryny. Student (i pracownik) nie ma dostępu w WSH do żadnej pełnej komercyjnej bazy informacji o prawie. Tymczasem bez tych baz (np. LexOmega, Legalis, LexPolonica Maxima) już nie działa żadna instytucja publiczna i żadna kancelaria. To także odbija się przygotowaniu praktycznym studentów do pracy zawodowej i na poziomie prac magisterskich. Bazy: LexPolonica Student oraz LEX dla studenta to darmowe systemy, mogące pomóc studentom podczas zajęć, ale zupełnie nie są wystarczające dla pisania prac magisterskich, nie mówiąc już oczywiście o pracy naukowej czy o potrzebach praktyki.

Problem nr 3 to poważne braki w zakresie prenumeraty czasopism prawniczych i z obszaru administracji. W bibliotece są zaprenumerowane łącznie 4 (słownie: cztery!) papierowe czasopisma z zakresu prawa i administracji. Są to: „Samorząd terytorialny”, „Europejski Przegląd Sądowy”, „Administracja”, „Państwo i Prawo”. To stanowczo za mało dla studentów administracji, a zwłaszcza dla studiów magisterskich. Przykładowo, przydałyby się: „Praca i zabezpieczenie społeczne”, „Kwartalnik prawa publicznego”, „RPEiS”, „Palestra”, „Przegląd Sejmowy”, „Przegląd ustawodawstwa gospodarczego”, „Prokuratura i prawo”, „Rejent”, „Edukacja prawnicza”, jakiegokolwiek czasopismo poświęcone finansom, a jest ich wiele. Trudno zrozumieć, jak można np. prowadzić badania nad finansami samorządu terytorialnego i finansami publicznymi nie mając dostępu do żadnych czasopism z tego zakresu. To tylko ilustracja, należałoby bowiem najpierw dokładnie przeanalizować program i dostosować prenumeratę starannie wybranych pism do specjalizacji na kierunku administracja oraz zachęcić studentów do czytania nie tylko podręczników. W wykazie 21 czasopism elektronicznych dostarczonym przez bibliotekę są ponadto : „Transformacje prawa prywatnego” i kilka interdyscyplinarnych czasopism np. „Europejski Doradca Samorządowy” mogących być użytecznymi dla studentów administracji.

Pewną nadzieją jest plan WSH przeznaczenia w roku 2013/ 2014 na książki do biblioteki 60 tys. zł, wobec 18 150 zł w ubiegłym roku akademickim.

Ocena końcowa V kryterium ogólnego: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

Warunki lokalowe WSH są w zasadzie dobre, budynki są przestronne, zadbane i czyste, sale mają stosowne wyposażenie, są rzutniki i inne środki audiowizualne, jest wi-fi i działa wirtualny dziekanat. Są sale komputerowe; ciekawe, dobrze wyposażone pracownie specjalistyczne. Są barki, szatnie, ogólnodostępny kserograf. Jest nowoczesny ośrodek zdrowia.

Słabą stroną jest brak wind, co uniemożliwia wejście na piętra studentom niepełnosprawnym ruchowo oraz osobom starszym. Na piętrach są pracownie informatyczne, kryminalistyczna, elektroniczna strzelnica, czytelnia, także do dziekana i rektora trzeba wejść po schodach. Wyjaśnienie, że jest na kierunku administracja tylko jeden student w tej sytuacji, nie wystarcza; być może właśnie dlatego jest tylko jeden.

Jest też wyraźny problem z ogrzewaniem niektórych korytarzy, toalet i auli, w których jest zimno. Na wykładach studenci, a nawet wykładowca pozostawali w czasie wizytacji w płaszczach i szalikach. Tak być nie powinno.

Słabą stroną jest też biblioteka, bardzo ubogi księgozbiór naukowy z zakresu administracji i prawa, brak orzecznictwa, brak profesjonalnych elektronicznych baz danych o prawie (teksty, orzecznictwo, doktryna) dostępnych dla studentów i pracowników oraz poważne braki w zakresie prenumeraty czasopism naukowych.

VI. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Kierunek studiów „administracja” został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych, a w jego ramach do dziedzin nauk prawnych i nauk ekonomicznych. Na podstawie dokumentacji dostarczonej przez Władze Uczelni oraz obserwacji poczynionych w trakcie wizytacji Zespół wizytujący stwierdza, że badania naukowe prowadzone w Uczelni i na Wydziale Nauk Prawnych dotyczą nauk społecznych, w tym zwłaszcza dyscyplin „Nauki o administracji”, „Prawo” i „Nauki o zarządzaniu”. Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia na kierunkach przyporządkowanych obszarowi nauk społecznych, w tym na kierunku „administracja”. Na kierunku „administracja” realizowanych jest obecnie dziesięć własnych projektów badawczych Uczelni. W wielu uczestniczą studenci, co uzasadnia wniosek, że Uczelnia stwarza studentom rzeczywiste możliwości udziału w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej, zwłaszcza w odniesieniu do studentów administracji drugiego stopnia. Projekty są finansowane z budżetu WSH. Efektem są liczne konferencje i prace zbiorowe publikowane pod redakcją pracowników WSH. W wielu konferencjach uczestniczą aktywnie studenci. Projekty są dobrze powiązane z dydaktyką, poprzez program studiów i poprzez aktywizację pracy naukowej studentów. Rezultaty badań są powiązane z kształceniem.

W Uczelni stworzone zostały właściwe ramy normatywne prowadzenia prac badawczych przez nauczycieli akademickich (por. załącznik nr 1 do uchwały nr 15/55 Senatu WSH z dnia 15 czerwca 2012 r. w sprawie warunków prowadzenia prac badawczych przez nauczycieli akademickich w WSH w Radomiu). Każdy nauczyciel akademicki ma obowiązek prowadzenia badań niezbędnych dla własnego rozwoju naukowego oraz doskonalenia poziomu prowadzonych zajęć dydaktycznych. Wydziały Uczelni prowadzą planowanie i organizują badania naukowe w oparciu o „Plan badań naukowych i przedsięwzięć edukacyjnych” uchwalany przez Senat WSH na każdy kolejny rok akademicki. Planowanie i organizowanie badań naukowych odbywa się także na Wydziale Nauk Prawnych. W planowaniu uczestniczą zainteresowane jednostki organizacyjne Wydziału – Zakłady, zaś nadzór nad działalnością naukowo-badawczą sprawuje Dziekan Wydziału. W załączniku nr 1 kompetencje i obowiązki Władz Uczelni, Wydziału oraz kierowników zakładów zostały szczegółowo określone. Określone zostały również zasady i warunki finansowania prac naukowo-badawczych. Stan normatywnej regulacji prowadzenia działalności naukowo-badawczej należy określić jako co najmniej zadowalający.

Praktyka prowadzenia badań naukowych oraz stan publikacji naukowych jako rezultatów tych badań nie odpowiada jeszcze w pełni ambitnym zamierzeniom Władz Uczelni i Wydziału. W latach 2010-13 wszyscy pracownicy Wydziału Nauk Prawnych opublikowali łącznie 38 oryginalnych tekstów naukowych afiliowanych w WSH (zaliczenie niektórych jest jednak dyskusyjne, np. II wydanie podręcznika). To oznacza ok. 9 - 10 publikacji rocznie na cały Wydział. Jeśli przyjąć, że w WSH na kierunku „administracja” pracuje w ostatnich latach na pełnym etacie około 16 osób, (a są to publikacje całego Wydziału, a nie tylko pracowników prowadzących zajęcia na kierunku „administracja”), to oznacza, że rocznie każdy pracownik etatowy przeciętnie publikuje mniej niż 1 tekst afiliowany w WSH. To mało, zważywszy ponadto, że prawie połowa wszystkich publikacji z ostatnich trzech lat to teksty jednego nauczyciela akademickiego (autorskie albo współautorskie), tj. 16 pozycji. Gdyby je odjąć, to na 15 pracowników przypadłyby w ciągu 3 lat ok. 22 publikacje, a więc ok. 7,5 publikacji rocznie na 15 osób, to znaczy każdy publikuje rocznie pół tekstu. Oczywiście rachunki są szacunkowe, ale nawet gdyby dodać 2, 3 czy 6 publikacji – obraz ogólny pozostaje ten sam. Aktywność naukowa Wydziału przełożona na indywidualne efekty pokazuje wyraźną rozbieżność. Są nawet pracownicy zaliczani do minimum kadrowego, którzy, jak się wydaje, nie opublikowali ani jednego tekstu afiliowanego w WSH w latach 2010/2013 – zgodnie z wykazem przygotowanym przez Dziekana Wydziału. Na tych 38 publikacji tylko 7 zostało umieszczonych w ogólnopolskich, niezależnych od WSH publikatorach oraz kilka w zagranicznych. Około 20, a więc połowa to publikacje we własnym wydawnictwie Uczelni, co samo w sobie zasługuje na pozytywną ocenę, ale równocześnie naraża na zarzut lokalnego charakteru publikacji.

Na podkreślenie zasługuje wydanie w latach 2011-13 ok. 11 książek związanych z kierunkiem „administracja” (na ogół prace zbiorowe, autorzy są z wielu ośrodków). To duże osiągnięcie. Jest interesujące, dlaczego wobec tego w tych tomach jest stosunkowo niewiele publikacji afiliowanych w WSH. Np. w tomie „Pomiędzy zarządzaniem publicznym a

ogólną teorią administracji” jest 5 tekstów pracowników WSH na 20. To zaleta, że Uczelnia zaprasza do współpracy naukowców z Polski i z zagranicy, ale jednocześnie słabość – mogłoby być tam więcej prac własnych.

Pierwszy obszar badań (liczony w WSH jako dwa) to finanse (samorządu terytorialnego i finanse publiczne). Badaniami nad finansami samorządu terytorialnego kieruje profesor zagraniczny. Wyniki przedstawiono podczas konferencji międzynarodowej, która odbyła się w WSH w 2011 r. („**Finanse samorządu terytorialnego w Europie**”). Podczas niej referaty wygłosili przedstawiciele kilku zagranicznych i wielu polskich ośrodków akademickich. Efekty zaprezentowano też w pracy zbiorowej „Finanse samorządu terytorialnego”, wyd. WSH Radom 2012, ISBN 978-83-62491-24-7. Badania te mają bez wątpienia bezpośredni wpływ na kształt przedmiotu prowadzonego przez jednego z profesorów zagranicznych: „Prawo finansowe Polski i UE” na studiach drugiego stopnia.

Problemy finansów publicznych to studencki program badawczy, realizowany wspólnie z pracownikami naukowymi WSH. Biorą w nim udział studenci WSH z różnych kierunków studiów: administracji, informatyki, pedagogiki, a także dziennikarstwa. Efekty pierwszego etapu badań zostały przedstawione w publikacji „Finanse. Wczoraj, dziś i jutro”, ISBN 978-83-62491-16-2. W kolejnym etapie projektu, dotyczącym kryzysu finansowego, oprócz studentów WSH, uczestniczyli także studenci z innych uczelni oraz doktoranci z Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu Łódzkiego. Rezultaty ich badań zostały ogłoszone w książce „Kryzys finansowy – wybrane aspekty prawne, administracyjne, społeczne i pedagogiczne”, wyd. WSH Radom 2012, ISBN 978-83-62-491-26-1.

W 2013 r. odbyły się trzy „finansowe” konferencje organizowane przez WSH. Były to: 1) Konferencja „Finanse publiczne w Polsce – teoria i praktyka”. Udział w niej wzięli przedstawiciele wielu ośrodków akademickich z Polski oraz z Turcji i Ukrainy, a także praktycy; 2) Konferencja „Fundusze i instrumenty finansowe szansą na rozwój”. Podczas konferencji zaprezentowali wyniki swych badań studenci WSH. Referaty wygłosili także przedstawiciele innych ośrodków akademickich; 3) Międzynarodowa konferencja poświęcona problematyce finansów samorządowych zorganizowana przez WSH oraz Wschodnioeuropejski Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki w Łucku („Bezpieczeństwo finansowe w dobie kryzysu”). Wynik badań na niej zaprezentowali m.in. studenci z Polski, Ukrainy, Turcji, Bułgarii.

Program kolejny to wdrażanie zobowiązań międzynarodowych Polski w związku z członkostwem w Unii Europejskiej. Program badawczy realizowany jest pod kierunkiem naukowym jednego z samodzielnych nauczycieli, pracowników Uczelni. Wyniki badań zostały opublikowane przez wydawnictwo WSH w Radomiu w kolejnych publikacjach pod wspólnym tytułem „Wdrażanie zobowiązań międzynarodowych Polski w związku z członkostwem w Unii Europejskiej”, ISSN 83- 921255-1-7. Wyniki tych badań są przekazywane podczas wykładów kursowych: „Prawo międzynarodowe” oraz „System ochrony prawnej w UE”.

Kolejne trzy programy związane są z problemami administracji publicznej. Program – „Jakość administracji publicznej” realizowany od 2010 roku. Efektem realizowanego programu była praca Andrzeja Piekary „Kultura i jakość administracji publicznej a jakość życia. Podstawowe problemy i uwarunkowania w Polsce współczesnej. Jeden z pracowników Wydziału został redaktorem kolejnych prac zbiorowych na ten temat: „Jakość działania administracji publicznej, a jakość życia społeczeństwa-wybrane aspekty prawne i społeczne”, wyd. WSH Radom 2012; ISBN: 978-83-62491-18-6. „Wyzwania i dylematy związane z funkcjonowaniem administracji publicznej”, wyd. WSH Radom 2012; ISBN: 978-83-62491-27-8. Programem „Współczesne uwarunkowania europeizacji i informatyzacji administracji” kieruje jeden z zagranicznych profesorów Uczelni. Wyniki badań zostały opublikowane: „Współczesne uwarunkowania europeizacji i informatyzacji administracji”, wyd. WSH Radom 2012, ISBN: 978-83-62491-31-5. Prowadzone są też badania nad zagadnieniem: „Dobra administracja - teoria a praktyka”. Prowadzone są też badania z zakresu zasad dobrej administracji. Ostatnio opublikowano pracę zbiorową pt. „Wpływ prakseologii na organizację i zarządzanie w administracji publicznej”, wyd. WSH Radom 2010, ISBN: 978-83-921255-7-0. Badania dotyczące administracji publicznej podejmowane w ramach tych trzech programów mają bezpośredni związek z przedmiotami realizowanymi w toku studiów, takimi jak: „Kontrola działalności i odpowiedzialności administracji publicznej”, „System administracji publicznej”, „Samorząd lokalny a społeczeństwo obywatelskie”, „Technologie informacyjne”.

Kolejnym zespołem badawczym jest zespół zajmujący się prawem urzędniczym. Niedawno ukazała się praca „Prawo urzędnicze” wyd. WSH Radom 2012, ISBN: 978-83-62491-21-6, będąca jednym z rezultatów prac tego Zespołu. W programie studiów I stopnia jest przedmiot pod tym tytułem „Problemy europeizacji – teoria i praktyka”. Realizuje go wraz z pracownikami Wydziału Prawa Wschodnioeuropejskiego Uniwersytetu Narodowego im. Łesi Ukrainki, w Łucku (Ukraina). Włączeni zostali także przedstawiciele innych ośrodków akademickich: Utenos Kolegia (Litwa), Uniwersytet w Koszycach (Słowacja), Giersun University (Turcja), Akademia Spraw Wewnętrznych w Kijowie (Ukraina). W 2013 roku odbyła się duża międzynarodowa konferencja w WSH poświęcona tej problematyce z bardzo bogatym programem.

Następny problem będący przedmiotem zorganizowanych badań to problemy i formy zrzeszania się rolników, producentów owoców, w celu ochrony ich interesów. Obecny stan badań jest następujący przeprowadzono badania ankietowe; prowadzona jest analiza ilościowa i jakościowa wyników badań ankietowych. Bez wątpienia badania te mogą być wykorzystane jako ilustracja podczas wykładów z marketingu czy ekonomii.

Podsumowując, wszystkie te programy mają charakter inicjatywy wewnętrznej, nie są wynikiem publicznych konkursów, uzyskania żadnych, zewnętrznie ocenianych przez niezależnych recenzentów grantów badawczych (np. NCN, resortowych, unijnych, prywatnych fundacji naukowych). W WSH nikt z pracowników na kierunku „administracja” nie kieruje grantem tego rodzaju, uzyskanym w drodze publicznego konkursu, nie ma badań finansowanych w ten sposób. WSH projektuje w roku 2013/ 2014 radykalnie (o ponad połowę) zmniejszyć wydatki na konferencje naukowe (do 20 tys. zł z ponad 52 tys.

zł) co wydaje się koncepcją słuszną. Dofinansowanie biblioteki wydaje się być sprawą pierwszorzędą. Ograniczenie finansowania konferencji zmusi, być może, kadre akademicką Uczelni do starań o zewnętrzne środki. Sześć różnych (siedem, jeśli finansowe liczyć osobno) programów jest jednocześnie prowadzonych lub współprowadzonych przez jednego pracownika naukowo-dydaktycznego. Pracownik ten jest redaktorem prac zbiorowych, organizatorem konferencji i organizatorem badań z wielu różnych obszarów nauki, autorką kilkunastu publikacji w ostatnich trzech latach oraz kieruje wydziałem. Ta aktywność, zupełnie wyjątkowa, na tak różnorodnych polach jest godna podkreślenia, ale jednocześnie pokazuje wyraźną asymetrię w tym zakresie – można odnieść wrażenie, że badania, konferencje i publikacje „niesie” na swoich barkach w dużej mierze tylko. Pozostali badacze zajmują się (kierują) na ogół jednym obszarem, czasami dwoma.

Międzynarodowa współpraca naukowa najaktywniej rozwija się od 2011 roku ze Wschodnioeuropejskim Narodowym Uniwersytetem im Łesi Ukrainki w Łucku (jest umowa o współpracy z 9.12. 2011 r.). Obie uczelnie zorganizowały w 2013 roku trzy międzynarodowe konferencje naukowe, dwie w WSH (na temat europeizacji i jej problemów prawnych, administracyjnych i ekonomicznych oraz na temat bezpieczeństwa finansowego), oraz trzecią w Łucku na temat życia prawnego; publikują wyniki prac w swoich periodykach naukowych. Ponadto pracownicy kierunku „administracja” mają kontakty naukowe z naukowcami z Kijowa, a także Słowacji i Turcji. Aktywnie rozwija się współpraca z Uniwersytetem Pavla Józefa Safarika w Koszycach (konferencje i publikacje). Wewnątrz kraju dynamicznie rozwija się współpraca naukowa z Wyższą Szkołą Oficerską Sił Powietrznych w Dęblinie (jest umowa z 28.11. 2012 r.) . WSH współorganizowała konferencję w Dęblinie. Współpraca z Dęblinem ma związek z uruchomieniem na kierunku „administracja” specjalności: administrowanie portami lotniczymi. Nawiązano także współpracę naukową z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim (umowa z 6 listopada 2001 r., na razie bez widocznych rezultatów publikacyjnych i konferencyjnych).

Na podkreślenie zasługują te projekty badawcze, które są realizowane z udziałem studentów. Aby byli do tego przygotowani warsztatowo, wydział co roku organizuje specjalne szkolenie z zakresu metodologii badań społecznych. Wyniki prowadzonych badań naukowych prezentowane są podczas uczelnianych konferencji. Ponadto studenci kierunku „administracja” prezentują wyniki badań na konferencjach w kraju i zagranicą. Są autorami kilkudziesięciu publikacji w latach 2010-2013. Wykaz przedłożony przez Dziekana obejmuje ponad 60 tekstów studenckich w tym okresie, co by oznaczało, że studenci mają ilościowo w tym samym czasie prawie dwa razy więcej publikacji niż pracownicy kierunku. Oczywiście pracowników jest 16, a studentów kilkuset, ale wynik studentów jest imponujący i wart wyróżnienia. System opieki naukowej studentów obejmuje przede wszystkim opiekę i wsparcie dla działających na Uczelni kół naukowych i innych organizacji studenckich. Na szczególną uwagę zasługuje projekt Lider Academy, który ma na celu wspieranie szczególnie uzdolnionych studentów Uczelni, w tym studentów kierunku „administracja”. O możliwości uczestniczenia w programie decyduje średnia ocen za poprzedni rok akademicki na poziomie minimum 4,5 oraz posiadanie dodatkowych osiągnięć, takich jak np. publikacje albo udział w konferencjach naukowych. Ponadto

Uczelnia finansuje udział studentów w badaniach naukowych, konferencjach, zjazdach i szkoleniach. Studenci ocenianego kierunku opublikowali wiele artykułów, które powstały przy ścisłej współpracy z pracownikami naukowo-dydaktycznymi Uczelni.

Ocena końcowa VI kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

Pracownicy kierunku „administracja” są aktywni naukowo, przede wszystkim organizując liczne konferencje ogólnopolskie i międzynarodowe. Rozszerza się współpraca z ośrodkami na Ukrainie, w Słowacji i w Turcji. Te konferencje budują pozycję WSH w środowisku naukowym, pozwalają na nawiązywanie licznych kontaktów w kraju i zagranicą. Efektem konferencji są publikacje wydawane przez wydawnictwo szkoły. Głównie są to prace zbiorowe. Studenci są włączani do tych projektów i mają wiele publikacji. Jest wyraźny związek kierunków prowadzonych badań z kierunkiem studiów „administracja” i z przedmiotami wykładanymi w ramach programu studiów administracyjnych.

Analiza problematyki badań naukowych prowadzonych na Wydziale daje podstawy do stwierdzenia, że badania te są w bardzo dużym stopniu związane z treściami programowymi realizowanymi na ocenianym kierunku na każdym z poziomów kształcenia. W część tych badań są zaangażowani także studenci, zaś aktywność naukowa studentów jest traktowana jako jeden z powodów zgody Władz Wydziału na indywidualizację studiów. W tym kontekście zarówno współpracę naukową Wydziału z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi (przejawiającą się w szeregu wspólnych konferencji naukowych oraz innych przedsięwzięć), a także udział studentów w badaniach naukowych (a także publikacji ich wyników) należy ocenić zdecydowanie pozytywnie.

Są też słabsze strony w tym zakresie; choć Uczelnia wykazuje, że na kierunku prowadzonych jest 10 programów badawczych, to pracownicy zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy niewiele publikacji afiliują w WSH. W ostatnich trzech latach na jednego pracownika naukowo-dydaktycznego Wydziału przypada nie więcej niż jedna publikacja rocznie. To niewiele. Inna słaba strona to brak jakichkolwiek zewnętrznych grantów badawczych (NCN, resortowych, międzynarodowych, fundacji) i brak wyraźnej uczelnianej polityki w zakresie badań naukowych. Zastrzeżenia te nie wpływają jednak na ostateczną ocenę jakości kształcenia na ocenianym kierunku z punktu widzenia związku badań oraz ich rezultatów z procesem dydaktycznym, a także udziału studentów w tych badaniach.

VII. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię.

1/ Zasady i procedury rekrutacyjne zostały opisane w uchwale przyjętej przez Senat Uczelni. Regulacje te nie zawierają postanowień o charakterze dyskryminacyjnym. Postępowanie kwalifikacyjne dla kandydatów na studia pierwszego stopnia odbywa się na podstawie świadectwa dojrzałości, natomiast na studia drugiego stopnia w oparciu o

posiadany dyplomu ukończenia studiów pierwszego stopnia w kolejności zgłoszeń. Wszyscy kandydaci umieszczani są na wspólnej liście rankingowej. Ze względu na brak zainteresowanych Uczelnia aktualnie nie prowadzi studiów w formie stacjonarnej. Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów.

2/ System kształcenia na kierunku *administracja* jest zorientowany na oczekiwania i systematyczne pogłębianie wiedzy studentów co potwierdza stosowanie zaliczeń etapowych, kolokwiów oraz znaczny nacisk kładziony na stosowanie metod aktywizujących studentów w trakcie zajęć i bieżącą ocenę ich aktywności. Informacje na temat systemu weryfikacji efektów kształcenia w Uczelni są przedstawiane przez prowadzących podczas pierwszych zajęć oraz dostępne dla studentów w systemie Wirtualny Dziekanat. Stosowanie się do ww. zasad podlega ocenie w ankiecie ewaluacyjnej. W opinii studentów system oceny osiągnięć jest zrozumiały oraz obiektywny. Należy dodać, że od roku akademickiego 2013/2014 obowiązuje zarządzenie nr 5 Dziekana Wydziału Nauk Prawnych z dnia 10 października 2013 r. w sprawie wymagań dotyczących egzaminów, prac przejściowych, zaliczeniowych, kolokwiów, projektów na kierunku „administracja”. W załączniku do tego zarządzenia zostały precyzyjnie uregulowane obowiązki związane z poszczególnymi formami weryfikacji i oceny osiągnięć studentów w trakcie studiów, włącznie z przeprowadzaniem egzaminów dyplomowych. Obowiązki te odpowiednio obciążają: pracowników obsługi administracyjnej studentów (dziekanat) i nauczycieli akademickich przeprowadzających zaliczenia, kolokwia, egzaminy itp. Istotną częścią regulacji jest ustalenie odpowiednio precyzyjnych, jasnych zasad i kryteriów oceny osiągnięć studentów. Dopełniające znaczenie ma regulacja zawarta w zarządzeniu nr 18 Dziekana Wydziału Nauk Prawnych z dnia 7 maja 2013 r. w sprawie przeprowadzania egzaminów kursowych, zaliczeń i egzaminów dyplomowych. Podsumowując: Wydział Nauk Prawnych dysponuje jednoznacznymi kryteriami oceny osiągnięć studentów, w pełni dostępnymi dla studentów i zawierającymi zrozumiałe oraz osiągalne wymagania wobec studentów. Wymagania te zapewniają przejrzystość i obiektywizm w formułowaniu ocen.

3/ Uczelnia stwarza studentom możliwość wyjazdu na wymiany zagraniczne oraz praktyki w ramach programu Erasmus. System informowania o programach wymiany wśród studentów wizytowanego kierunku funkcjonuje prawidłowo. Studenci ocenianego kierunku nieczęsto korzystają jednak z tej możliwości, ze względu na inne zobowiązania, w tym w szczególności pracę zawodową oraz obowiązki rodzinne. Studenci mają możliwość uczestniczenia w konferencjach międzynarodowych oraz współpracy międzynarodowej

podczas prowadzenia badań naukowych oraz wydawania publikacji z uczelnią partnerską tj. Wschodnioeuropejskim Narodowym Uniwersytetem im. Łesi Ukrainki w Łucku. Obie Uczelnie pracują także nad programem podwójnych dyplomów dla swoich studentów. Podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci zadeklarowali, że są zainteresowani programem kilkudniowych wizyt studyjnych u partnerów zagranicznych. Taka forma współpracy pozwoliłaby bowiem nawet osobom czynnym zawodowo wziąć udział w projektach i zwiększyć swoją mobilność.

Studenci uczestniczą w lektoratach z języka obcego nowożytnego. Zajęcia te odbywają się na zróżnicowanym poziomie i uwzględniają elementy języka specjalistycznego. Niestety studenci ocenianego kierunku właściwie nie mają możliwości uczestniczenia w zajęciach prowadzonych w języku obcym, ponieważ Uczelnia posiada taką ofertę jedynie dla studentów studiów stacjonarnych. Nie istnieją jednak żadne formalne kryteria uniemożliwiające im to uczestnictwo, np. osobom niepracującym.

Studenci obecni podczas spotkania z zespołem wizytującym zadeklarowali, że wiedzą o zasadach systemu ECTS oraz o znaczeniu punktów ECTS dla możliwości studiowania w różnych uczelniach krajowych i zagranicznych. Uważają także, że w większości przypadków punkty odzwierciedlają nakład pracy niezbędny do osiągnięcia założonych efektów kształcenia.

4/ System pomocy materialnej w odniesieniu do studentów ocenianego kierunku działa zasadniczo w sposób prawidłowy, jednakże można stwierdzić w nim pewne mankamenty i braki wymagające wprowadzenia odpowiednich zmian i uzupełnień. Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie *Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów WSH w Radomiu* (załącznik nr 1 do zarządzenia Rektora WSH z dnia 1 października 2013 r.), obejmującego wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z art. 174 ust. 2 cyt. ustawy, podziału dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej dokonuje Rektor w porozumieniu z przedstawicielami samorządu studentów, uwzględniając proporcje między stypendiami socjalnymi a stypendiami rektora dla najlepszych studentów w sposób zgodny z art. 174 ust. 4 cyt. ustawy. Sposób przyznawania świadczeń uznany został przez studentów wizytowanego kierunku za przejrzysty oraz sprawny. Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej delegowane zostało wydziałowej komisji stypendialnej, nad którą nadzór sprawuje Dziekan. W Uczelni powołana została także Odwoławcza Komisja Stypendialna, do której kompetencji należy rozpatrywanie wniosków o przyznanie stypendium rektora dla

najlepszych studentów, wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy oraz odwołań od decyzji wydawanych przez wydziałową komisję stypendialną. Skład obu komisji spełnia wymagania ustawowe, ponieważ studenci stanowią większość ich składu. Decyzje dotyczące przyznawania świadczeń pomocy materialnej zasadniczo opierają się na regulacjach określonych w art. 107 ust. 1 ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego.

Rodzaje świadczeń przysługujących studentom ocenianej Szkoły zbieżny jest z postanowieniami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Mocą zarządzenia nr 17 Rektora WSH w Radomiu z dnia 1 października 2013 r. powołano Komisję Stypendialną do rozpatrywania wniosków o przyznanie stypendiów na rok akademicki 2013/2014 oraz Odwoławczą Komisję Stypendialną. Komisje te powoływane są przez Rektora WSH w Radomiu spośród studentów Uczelni, delegowanych przez uczelniany organ Samorządu Studentów. Oraz spośród pracowników uczelni, przy czym studenci mają stanowić większość składu komisji. Postępowanie w sprawie przyznania stypendium prowadzone jest w oparciu o przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Do zasad rządzących prowadzonym postępowaniem nie można zgłaszać zastrzeżeń, ponieważ uwzględniają one wymogi wynikające z postanowień Kodeksu postępowania administracyjnego. Rozwiązaniem wzbudzającym wątpliwości jest unormowanie zamieszczone w § 9 pkt. 11, ponieważ wprowadza on nieznaną procedurę administracyjnym tryb weryfikacji ostatecznej decyzji administracyjnej, poprzez przyznanie Dziekanowi i Rektorowi Szkoły kompetencji o charakterze nadzorczym, nie mającej umocowania w przepisach prawa obowiązującego.

Jak wynika z §5 ust. 1 Regulaminu stypendia rektora dla najlepszych studentów przyznawane są za średnią ocen na poziomie minimum 4,30 lub za osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe. Wszystkim osiągnięciom przypisywane są odpowiednie wartości punktowe i po ich zsumowaniu powstaje jedna lista rankingowa. Rozwiązanie to realizuje w pełni wymagania ustawowe. Wątpliwości budzą jednak regulacje §5 ust. 5 i 6 Regulaminu, które stanowią, że *studentowi wpisanemu warunkowo na kolejny rok studiów albo który w poprzednim roku akademickim otrzymał ocenę niedostateczną z egzaminu lub zaliczenia stypendium Rektora dla najlepszych studentów nie przysługuje*. Zgodnie bowiem z art. 181 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, o możliwości otrzymania stypendium decyduje wyłącznie wysokość średniej oraz osiągnięcia studenta. W tym świetle dodatkowe ograniczenia wprowadzone przez Uczelnię stanowią kryteria pozaustawowe. Także §5 ust. 14 stanowiący, że *w wyjątkowych okolicznościach decyzję o przyznaniu stypendium Rektora*

dla najlepszych studentów podejmuje Rektor nie jest zgodny z art. 177 ust. 5 ustawy, który stanowi, że uprawnieniem rektora w przypadku przekazania kompetencji odwoławczej komisji stypendialnej jest wyłącznie nadzór nad działalnością tej komisji. Decyzje o przyznaniu stypendium w przypadku przekazania kompetencji komisji stypendialnej winna być podpisana przez jej przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego z upoważnienia przewodniczącego, a nie przez rektora.

Ponadto zmiany wymaga:

- 1) §1 Regulaminu w zakresie, w jakim wyróżnia *stypendium ministra za osiągnięcia w nauce* oraz *stypendium ministra za wybitne osiągnięcia sportowe*. Zgodnie z art. 173 ust 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym istnieje wyłącznie jedno stypendium ministra, tj. *stypendium ministra za wybitne osiągnięcia*,
- 2) §8 ust. 8 lit. c Regulaminu w zakresie, w jakim mowa jest o *miejscu zameldowania*. Zgodnie z art. 182 ust. 1 cyt., ustawy powinno być to oświadczenie o zamieszkaniu poza miejscem *stałego zamieszkania*,
- 3) §9 ust. 2 pkt 3 Regulaminu, w którym zamiast *na fundusz stypendialny* powinno być *do funduszu pomocy materialnej, o którym mowa w § 2 Regulaminu*,
- 4) §9 ust. 2 pkt 4 Regulaminu, który stanowi, że *stypendium nie przysługuje studentowi, który został zawieszony w prawach studenta*. Z regulacji tej wynika, że niezależnie od tego w jakich prawach studenta student został zawieszony nie ma prawa do pobierania świadczeń pomocy materialnej. Tymczasem zgodnie z art. 212 pkt. 4 karą dyscyplinarną jest *zawieszenie w określonych prawach studenta*, tzn. że każdorazowo pozbawienie prawa do pobierania świadczeń pomocy materialnej winno być wskazane w orzeczeniu komisji dyscyplinarnej,
- 5) §9 ust. 2 pkt 5 Regulaminu w zakresie, w jakim zakłada konieczność złożenia wniosku o przywrócenie terminu na uzupełnienie braków formalnych (*terminu uzupełnienia brakujących dokumentów*). Termin na uzupełnienie braków formalnych jest zgodnie z ustawą – kodeks postępowania administracyjnego terminem instrukcyjnym i w związku z tym jego przywrócenie jest prawnie niedopuszczalne. W przypadku nieuzupełnienia przez studenta braków formalnych należy pozostawić wniosek bez rozpoznania. Ponadto zgodnie z art. 58 § 2 ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego *prośbę o przywrócenie terminu należy wnieść w ciągu 7 dni od dnia ustania przyczyny*

uchybień terminu, a nie jak w chwili obecnej stanowi Regulamin, czyli w ciągu 14 dni od dnia, w którym termin upłynął.

Zasady przyznawania pomocy materialnej są studentom znane, a wszelkie potrzebne informacje związane z funkcjonowaniem systemu przyznawania pomocy materialnej mogą uzyskać na stronie internetowej Uczelni oraz Dziekanacie. Poza wskazanymi powyżej niezgodnościami Regulaminu z ustawą - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawą - Kodeks postępowania administracyjnego, system pomocy materialnej funkcjonuje prawidłowo. Wskazane niezgodności powinny zostać wyeliminowane przy najbliższej nowelizacji Regulaminu, nie później jednak niż w kolejnym roku akademickim.

System opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku należy ocenić pozytywnie. Studenci także pozytywnie oceniają system opieki naukowej i dydaktycznej. Nauczyciele akademicy są dostępni w trakcie wyznaczonych konsultacji, a ich terminy są dostosowane do potrzeb studentów. W trakcie spotkania studenci potwierdzili, że wykładowcy są dla nich dostępni również poza czasem zajęć oraz wyznaczonych konsultacji, także z wykorzystaniem w tym celu poczty elektronicznej. Wymiar czasowy prowadzonych konsultacji oraz pełnionych dyżurów studenci uznali za wystarczający w stosunku do ich potrzeb. Studenci wyrazili także pozytywną opinię na temat ustalania harmonogramu sesji egzaminacyjnej.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem oceniającym chwalili i wyrażali wielką wdzięczność Uczelni za realizację programu Lider Academy. Ich zdaniem projekt ten pozwala im rozwijać swoje zainteresowania, zdobywać nowe umiejętności oraz robić coś dla siebie. Szczególnie doceniona została praca prodziekana ds. studenckich, który w opinii studentów stanowi nieocenione źródło wsparcia i inspiracji. Potrafi także zmotywować studentów do dalszej pracy. Również wsparcie innych pracowników zostało ocenione bardzo pozytywnie. Studenci posiadają poprzez portal Wirtualny Dziekanat oraz stronę internetową Uczelni dostęp do wszystkich niezbędnych informacji związanych z tokiem studiów, w tym harmonogramów zajęć, terminów sesji egzaminacyjnej, kart przedmiotów oraz materiałów dydaktycznych. Ponadto każdy student ma skrzynkę poczty elektronicznej w domenie Uczelni, która jest drogą komunikacji pomiędzy studentem a Uczelnią. Działa także system powiadamiania o bieżących ogłoszeniach za pomocą sms.

Wszystkie zajęcia w opinii studentów realizowane są zgodnie z przedstawionymi im kartami przedmiotów, a informacje prezentowane podczas zajęć dydaktycznych korespondują z treściami wymaganymi podczas zaliczeń i egzaminów. Studenci mają także możliwość indywidualizacji programu studiów na zasadach wskazanych w *Regulaminie studiów* drodze indywidualnego toku studiów oraz przez swobodny wybór seminarium dyplomowego, zajęć z języka obcego nowożytnego, praktyk oraz przedmiotów obieralnych. Zasady dyplomowania są znane studentom ocenianego kierunku. Studenci potwierdzili możliwości wyboru promotora spośród prowadzących seminaria dyplomowe oraz samodzielnego proponowania tematu prac dyplomowych.

Zajęcia na studentów studiów niestacjonarnych odbywają się wyłącznie w soboty i niedziele. Uczelnia zrezygnowała z zajęć w piątki na prośbę studentów i w wyniku zebrania ich opinii na ten temat. Studenci doceniają otwartość Uczelni na nowe rozwiązania i chęć dostosowania się do ich potrzeb. Potrafią wskazać liczne przykłady uwzględniania ich opinii w kształtowaniu życia Uczelni.

Godziny otwarcia dziekanatów zostały uznane przez studentów za dostosowane do ich potrzeb. Pozytywnie oceniono kompetencje pracowników administracji. Studenci wyrazili także zadowolenie z możliwości załatwienia spraw administracyjnych w miejscu odbywania zajęć dydaktycznych (dostępność pracownika administracyjnego w miejscu odbywania zajęć, nawet jeśli zajęcia odbywają się w innym budynku niż siedziba dziekanatu).

Działalność wspierająca rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny studentów Wydziału Nauk Prawnych również zasługuje na pozytywną ocenę. W Uczelni funkcjonuje - w oparciu o *Regulamin Samorządu Studentów WSH w Radomiu* - Samorząd Studentów charakteryzujący się jednopoziomą strukturą na szczeblu ogólnouczelnianym, ale z wyróżnieniem grup studentów poszczególnych kierunków. W skład organów Samorządu Studentów wchodzi przedstawiciele wszystkich kierunków studiów, w tym kierunku *administracja*. Podział kompetencji oraz uprawnień pomiędzy poszczególnymi organami Samorządu Studentów jest klarowny. Samorząd współuczestniczy w tworzeniu oraz opiniuje w formie uchwał regulamin studiów, regulamin przyznawania pomocy materialnej, a także plany i programy nauczania. Zdaniem

przedstawiciele Samorządu Studentów Władze Uczelni są otwarte na działalność studencką na Uczelni, w tym działalność Samorządu Studentów.

Liczba przedstawicieli studentów w Senacie Uczelni oraz Radzie Wydziału spełnia przesłanki art. 61 ust. 3 Ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci posiadają swoich przedstawicieli również w komisji stypendialnej, komisjach dyscyplinarnych, zespołach zapewniania jakości kształcenia oraz innych gremiach zajmujących się kwestiami dotyczącymi studentów. Samorząd Studentów posiada własne biuro wyposażone w sprzęt komputerowy, oraz drukarkę. Uczelnia zapewnia także stały dostęp do materiałów biurowych oraz kawy i herbaty. Samorząd Studentów nie posiada wydzielonego własnego budżetu, jednakże Uczelnia zapewnia środki na działalność w postaci dotacji celowych. Rozwiązanie to w pełni odpowiada osobom zaangażowanym w prace Samorządu Studentów, ponieważ wszystkie inicjatywy studentów spotykają się z życzliwym przyjęciem Władz Wydziału i Uczelni, a ograniczony budżet mógłby krępować rozwój nowych inicjatyw oraz organizację kolejnych projektów.

Studenci kierunku *administracja* mogą rozwijać swoje zainteresowania uczestnicząc w pracach Koła Naukowego Młodych Administratywistów oraz Studenckiego Koła Naukowego Prawa Międzynarodowego i Europejskiego. Wykładowcy chętnie angażują się w prace kół naukowych oraz pomagają w organizacji przedsięwzięć o charakterze naukowym i kulturowym, w tym w organizowaniu spotkań ze znanymi osobami świata polityki i mediów. Studenci zaangażowani w ruch naukowy są zadowoleni z współpracy zarówno z naukową kadrą Wydziału, jak i z Władzami.

W Uczelni działa Biuro Karier zajmujące się doradztwem zawodowym oraz udostępnianiem informacji o dostępnych ofertach pracy, stażach i konkursach dedykowanych studentom. Studenci pozytywnie oceniają prace Biura.

Ocena końcowa VII kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

1) Zasady rekrutacji zostały kompleksowo uregulowane w odpowiedniej uchwale Senatu WSH. Regulacje te nie zawierają postanowień o charakterze dyskryminującym jakiegokolwiek grupy kandydatów. Rekrutacja na studia pierwszego stopnia odbywa się w oparciu o wyniki z egzaminu dojrzałości, a rekrutacja na studia drugiego stopnia w oparciu o posiadany dyplom ukończenia

studiów pierwszego stopnia, w kolejności zgłoszeń. Kandydaci z kierunków innych niż „administracja” muszą w ciągu pierwszego semestru studiów nadrobić różnice programowe.

2) System kształcenia na kierunku „*administracja*” jest zorientowany na oczekiwania i pogłębianie wiedzy oraz umiejętności studentów. Studenci są informowani o zasadach zaliczania przedmiotów oraz mają dostęp do kart przedmiotowych/sylabusów zawierających zasady formułowania ocen w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów.

3) Uczelnia zapewnia studentom możliwość udziału w programie Erasmus, rozwija także współpracę międzynarodową z innymi ośrodkami akademickimi na podstawie umów bilateralnych. Uczelnia dokłada także starań w zakresie informowania studentów o możliwości wyjazdu na konferencje międzynarodowe. Studenci uczestniczą w zajęciach z języka obcego nowożytnego na zróżnicowanym poziomie. Studenci wiedzą, jaka jest istota i zasady funkcjonowania systemu ECTS.

4) Uczelnia zapewnia studentom opiekę dydaktyczno-naukową oraz odpowiednie warunki materialne. Na szczególną uwagę zasługuje program wspierania studentów uzdolnionych – Lider Academy. Studenci są odpowiednio reprezentowani w organach kolegialnych Uczelni. W opinii studentów kadra dydaktyczna jest kompetentna i pomocna, a obsługa administracyjna przyjazna. Studenci doceniają wkład Uczelni i studiów w jakość ich życia. Przedstawiciele studentów są silnie zaangażowani w życie Uczelni zarówno w zakresie przewidzianym przepisami prawa, jak i w sposób nieformalny. We wskazanym w Raporcie zakresie naprawy wymaga Regulamin pomocy materialnej dla studentów.

VIII. Czy Wydział Nauk Prawnych rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów?

- 1) Wewnętrzny system zarządzania jakością był od 2005 r. stopniowo budowany jako struktura dwupoziomowa: uczelniana i wydziałowa. W oparciu o dostępną dokumentację można uznać, że pierwsze działania w zakresie zarządzania jakością kształcenia zostały podjęte już w 2005 r. i posiadały swoje umocowanie w przepisach Statutu Uczelni. W dniu 5 czerwca 2005 r. na podstawie odpowiednich uchwał Senatu Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu powołano do życia Uczelnianą Komisję Oceniającą oraz Komisję Oceniającą Wydziału Nauk Prawnych i Humanistycznych.

Komisje te powołano w składach 3-osobowych, a do ich zadań należało ocenianie pracy nauczycieli akademickich w zakresie wyników pracy dydaktycznej, osiągnięć w ramach podnoszenia własnych kwalifikacji zawodowych, wyników uzyskiwanych w pracy naukowo-badawczej, działalności wychowawczej oraz uczestnictwa w pracach organizacyjnych uczelni.

Pierwszy etap tworzenia wewnętrznego systemu doskonalenia jakości kształcenia w Uczelni zamknęła uchwała nr 1/38 Senatu WSH w Radomiu z dnia 14 grudnia 2007 r. w sprawie zaopiniowania i wprowadzenia Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w WSH w Radomiu. Dokument ten przygotowany został w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełnić uczelnia, aby prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki. W opracowaniu tym podjęto próbę regulacji takich zagadnień, jak misja uczelni – wyznaczająca strategię rozwojową Uczelni, a także cele dydaktyczne realizowane w ramach Uczelni oraz Wydziału. Następnie wskazano na konieczność tworzenia i rozwijania związków Uczelni z otoczeniem. W tym zakresie zwrócono uwagę na współpracę z mediami, organizacjami społecznymi, władzami samorządowymi i centralnymi oraz ośrodkami naukowymi. W zakresie planów studiów i programów kształcenia, podkreślono konieczność corocznej analizy planów studiów oraz treści programowych poszczególnych przedmiotów przez Rady Wydziałów, przewidziano wprowadzenie elastyczności programów studiów oraz przewidziano dostępność oferty edukacyjnej w językach obcych, nadto przewidziano włączenie studentów w proces kształtowania programów studiów oraz opracowanie i wdrożenie systemu ECTS. Przewidziano zmiany w organizacji procesu dydaktycznego, które sprowadzić się miały głównie do wzmocnienia systemu informowania studentów o ofercie i organizacji zajęć dydaktycznych, jak również na wprowadzeniu informatycznego wspomaganie dydaktyki. Przewidziano także umiędzynarodowienie procesu kształcenia oraz możliwość korzystania z indywidualnego procesu kształcenia, ponadto wprowadzono system akredytacji i certyfikacji. Unormowano przebieg procesu dydaktycznego, w ramach którego przewidziano podejmowanie działań zmierzających do podwyższenia poziomu kształcenia jak również przewidziano działania zmierzające do walki ze ściąganiem i plagiatami. Założono pełne przestrzeganie standardów dotyczących minimum kadrowego, kwalifikacji nauczycieli akademickich prowadzących poszczególne formy zajęć oraz ich obciążeń.

Kolejnym etapem kształtowania systemu zarządzania jakością kształcenia stało się powołanie do życia - zarządzeniem nr 52 Rektora WSH w Radomiu z dnia 30 września 2010 r. - Zespołu ds. Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w WSH w Radomiu. Zespół ten powołany został na poziomie Uczelni, zaś kierunek „administracja” był w nim reprezentowany przez jednego samodzielnego nauczyciela akademickiego. Unormowano również inne zagadnienie, a mianowicie wprowadzono regulamin określający tryb i zasady przeprowadzania ankiety studenckiej, dotyczącej wypełniania obowiązków dydaktycznych przez nauczycieli akademickich i administrację uczelni.

Następny etap rozwoju systemu zarządzania jakością został oparty na uchwale nr 4/55 Senatu WSH w Radomiu z dnia 15 czerwca 2012 r. Uchwałą tą wprowadzono rozbudowę Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu, a także jego dostosowanie do nowej sytuacji wywołanej nowelizacją ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. System zarządzania jakością został rozbudowany w taki sposób, aby uwzględnić wymogi wynikające z rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i

oceny instytucjonalnej, a także rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (na marginesie można zauważyć, że w podstawie prawnej uchwały Senatu WSH odwołano się wyłącznie ogólnie do przywołanych aktów normatywnych, a nie do poszczególnych przepisów tych aktów). W uchwale tej określono cele i zadania systemu zarządzania jakością kształcenia. Cel systemu określono jako zapewnienie przez Uczelnię wszystkich wymagań formalnych wynikających z obowiązujących unormowań prawnych. Z kolei do zadań Systemu zaliczono ciągłość procesu badania, analizy i monitorowania zmian stanu jakości kształcenia na każdym z kierunków prowadzonych w Uczelni. Szczegółowe zadania zostały skupione wokół zarządzania procesem dydaktycznym oraz warunków prowadzenia studiów. W ramach pierwszego zadania przewidziano analizę efektów kształcenia oraz wpływu wniosków z tych analiz na doskonalenie programu kształcenia, a także analizę ocen dotyczących organizacji procesu kształcenia, dokonywanych przez studentów. W drugim zadaniu przewidziano ocenę kierunku studiów oraz strategii rozwoju wydziału prowadzącego ten kierunek ze strategią rozwoju Uczelni; analizę i ocenę stopnia zgodności efektów kształcenia opracowanych w Uczelni dla każdego kierunku studiów z efektami kształcenia opisanymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla odpowiedniego obszaru wiedzy. Ponadto przewidziano analizę, monitoring oraz ocenę przebiegu realizacji programów kształcenia oraz programów i planów studiów, ocenę prawidłowości przypisania punktów ECTS do poszczególnych modułów kształcenia, ocenę spełniania wymagań dotyczących minimum kadrowego i kwalifikacji nauczycieli akademickich, ocenę infrastruktury dydaktycznej, w tym dostęp do zleczanych źródeł informacji oraz ocenę współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Należy dodać, że Zespołowi oceniającemu przedstawiono częściową dokumentację prac Zespołu do spraw Monitorowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na poziomie ogólnouczelnianym, świadcząca o praktycznym funkcjonowaniu tego systemu.

Utworzony Uczelniany Zespół do spraw Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia; Wydziałowe Zespoły do spraw Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz powołany Pełnomocnik Rektora do spraw Jakości Kształcenia stanowią sprawnie funkcjonujący instytucjonalny mechanizm doskonalenia jakości kształcenia, współpracujący zarówno z Władzami Uczelni, jak też z Władzami Wydziału. We wskazanych wyżej zarządzeniach Rektora i Dziekana określono skład Uczelnianego Zespołu do spraw Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz wymieniono podstawowe jego zadania; określono również zasady wyłaniania Wydziałowych Zespołów do spraw Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz zadania przed nimi stojące. Zamieszczono w nim także rozwiązania dotyczące Pełnomocnika Rektora oraz unormowano zakres jego zadań. W prezentowanym unormowaniu zamieszczono także narzędzia systemu, wśród których wymieniono: badania ankietowe studentów i absolwentów, badania ankietowe nauczycieli akademickich oraz pracodawców na lokalnym rynku pracy, analiza wyników pochodzących z Rady Programowej Pracodawców WSH w Radomiu, analiza efektów kształcenia przedkładana przez Dziekanów poszczególnych wydziałów Uczelni, analiza sprawozdań z oceny własnej poszczególnych wydziałów oraz wyniki analiz badań własnych przeprowadzanych zgodnie z ustalonym harmonogramem. Nadzór nad funkcjonowaniem Systemu przypisany został Rektorowi Uczelni.

Wdrożenie powyższego Systemu spowodowało, że Rektor WSH w Radomiu zarządzeniem nr 50 z dnia 16 czerwca 2012 r. zobowiązał Dziekanów Wydziałów do powołania Wydziałowych Zespołów do spraw Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, nadto kierując się postanowieniami tegoż systemu określił zakres

zadań stojących przed tymi Zespołami. W tym samym dniu zarządzeniem nr 49 Rektor WSH w Radomiu powołał Pełnomocnika Rektora do spraw Jakości Kształcenia. W zarządzeniu tym określił zakres zadań stojących przed tym Pełnomocnikiem. Zarządzeniem nr 111 Rektora WSH w Radomiu z dnia 1 października 2012 r. zmieniono skład Uczelnianego Zespołu do spraw Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia; jak również ponownie określono zadania stojące przed tym organem.

Obok przedstawionych działań o charakterze ogólnouczelnianym w WSH w Radomiu podjęto działania zmierzające do utworzenia wskazanego Systemu na Wydziale Nauk Prawnych. Rezultatem tych działań stały się: zarządzenie nr 3/2011 Dziekana Wydziału Nauk Prawnych w sprawie powołania Wydziałowego Zespołu ds. Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz zarządzenie Dziekana Wydziału Nauk Prawnych nr 2/2012 z 3 października 2012 r. w sprawie powołania członków Wydziałowego Zespołu do spraw Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Podkreślić należy, że skład tego Zespołu ustalony został z uwzględnieniem udziału w nim przedstawicieli studentów (dwóch studentów delegowanych przez Parlament Studentów WSH w Radomiu) oraz przedstawicieli pozostałych interesariuszy wewnętrznych, a także interesariuszy zewnętrznych. Ponadto w zarządzeniu tym sprecyzowano zadania stojące przed Wydziałowym Zespołem. Do jego zadań należy: wypełnianie formularza oceny własnej wydziału; opracowanie planów i harmonogramów realizacji działań naprawczych; inicjowanie działań projakościowych związanych ze specyfiką działalności dydaktycznej prowadzonej na Wydziale oraz rekomendowanie ich Uczelnianemu zespołowi; inicjowanie i organizowanie działań związanych z podnoszeniem kultury jakości kształcenia oraz upowszechnianie najlepszych praktyk dotyczących doskonalenia jakości kształcenia. Bezpośredni nadzór nad działalnością Wydziałowego Zespołu powierzono Dziekanowi Wydziału.

Dalsze działania w zakresie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w WSH w Radomiu są oparte na uchwale nr 7/60 Senatu Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu z dnia 25 października 2013 r. w sprawie zatwierdzenia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości kształcenia na Studiach Podyplomowych w Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu. Istotnym elementem przywołanej Uchwały są załączniki, które zawierają wzory licznych dokumentów jakie należy sporządzić w związku z organizacją i prowadzeniem studiów podyplomowych.

Swoistym zwieńczeniem działań podjętych przez Wydział Nauk Prawnych w omawianym zakresie stał się Raport z monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia za rok akademicki 2012/2013, dotyczący oceny własnej Wydziału. Raport ten opracowany został przez Wydziałowy Zespół do spraw Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia; swoim zakresem obejmuje on takie zagadnienia jak: procedury badania jakości kształcenia; oferta dydaktyczna Wydziału, programy kształcenia; organizacja studiów, badania naukowe; kadra nauczająca; techniczne warunki realizacji procesu dydaktycznego oraz propozycje działań na rzecz poprawy jakości kształcenia. Z oświadczeń Władz Wydziału wynika, że zawartość Raportu stała się podstawą działań zmierzających do doskonalenia programów kształcenia i organizacji studiów na kierunkach prowadzonych na Wydziale.

Analiza przedstawionych wyżej danych oraz informacji, w tym także przedstawionego raportu pozwala na stwierdzenie, że w Wydziale dysponuje właściwymi podstawami normatywnymi wewnętrznego systemu zarządzania jakością kształcenia, stanowiącymi element uczelnianego systemu zarządzania jakością. W obliczu kilkakrotnych zmian podstaw normatywnych tego systemu Dziekan Wydziału Nauk

Prawnych - zarządzeniem nr 8 z dnia 6 listopada 2012 r. w sprawie Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu - wprowadził ujednoliconą wersję dokumentu tworzącego podstawy normatywne Systemu. System ten, wprowadzony w celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na kierunkach prowadzonych w ramach Wydziału, obejmuje swoim zakresem wszystkie formy kształcenia. W ramach poszczególnych unormowań poruszono: cele systemu, procedury systemu, organizację systemu oraz narzędzia doskonalenia systemu. Istotnym elementem zarządzenia kierunkiem studiów jest załącznik A, który przedstawia w sposób schematyczny kształt tego systemu, jak również powiązania między poszczególnymi jego elementami. Z kolei załącznik B zawiera prezentację polityki jakości na Wydziale Nauk Prawnych WSH w Radomiu., w którym w sposób opisowy przedstawiono podejmowane działania w omawianym zakresie, deklaracje władz oraz wskaźniki dla oceny Polityki Jakości Kształcenia.

Wskazane wyżej regulacje normatywne umożliwiają prowadzenie systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Rozwinięcie działań w zakresie zapewnienia jakości kształcenia w WSH w Radomiu nastąpiło w roku 2013 r., ponieważ 15 marca 2013 r. zarządzeniem nr 34 Rektora WSH w Radomiu w sprawie zasad i procedur weryfikacji efektów kształcenia wprowadzono „System weryfikacji osiągnięć zakładanych efektów kształcenia w Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu”. Przyjęte opracowanie zawiera opis procedury weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz sposoby monitorowania tych efektów kształcenia. Sposoby monitorowania efektów kształcenia obejmują: opis procedury i systemu oceny prac zaliczeniowych, projektowych i egzaminacyjnych; opis procedury i weryfikacji efektów uzyskanych w wyniku odbycia praktyk; opis procedury i systemu sprawdzania końcowych efektów – procesu dyplomowania; procedurę i udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia; procedurę zapewniającą publiczną dostępność opisu efektów kształcenia, systemu ich oceny oraz weryfikacji oraz dwie ankiety ewaluacyjne. Elementem wspierającym powyższe działania stało się zarządzenie nr 11a Kanclerza WSH w Radomiu z dnia 17 września 2013 r. w sprawie wprowadzenia Systemu wspierania rozwoju nauczycieli akademickich. Mocą przywołanego dokumentu wprowadzono w Uczelni rozwiązanie , którego istota sprowadza się do wprowadzenia mechanizmów finansowych wspierających efektywność kadry akademickiej. Na efekty wskazanych wyżej rozwiązań i działań Władz Uczelni i Władz Wydziału trzeba będzie poczekać.

Sposoby upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia, a także zmian wprowadzanych do tego systemu zapewniają dotarcie tych informacji do Władz Uczelni i Wydziału. Do raportu Wydziałowego Zespołu Monitorowania Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia dostęp mają interesariusze wewnętrzni (pracownicy i studenci). Zespołowi oceniającemu nie przedstawiono informacji, jakie świadczyłyby o przekazaniu treści raportu interesariuszom zewnętrznym.

- 2) Ocena efektywności systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, w tym dostosowywania do zmieniających się potrzeb interesariuszy zewnętrznych oraz *potrzeb i możliwości* interesariuszy wewnętrznych. Ocena przydatności tego systemu do badania zgodności programu kształcenia na danym kierunku studiów i metod jego realizacji z założonymi (lub wzorcowymi) efektami

kształcenia albo ze standardami kształcenia, ocena jego dotychczasowej skuteczności w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia;

Utworzony system instytucjonalny i przyjęte zadania oraz narzędzia ich realizacji należy ocenić bardzo pozytywnie. Sygnalizowana ocena znajduje potwierdzenie w prowadzonych działaniach, jak bowiem wskazano wyżej Wydziałowy Zespół Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia opracował stosowny raport, a zatem zobligowany był do zebrania stosownych informacji, jak również zapoznania się z nimi oraz do jego przyjęcia. Dodatkowo podkreślić należy, że skład osobowy wskazanego Zespołu, a w szczególności włączenie do jego prac samodzielnego nauczyciela akademickiego jako reprezentanta kierunku „administracja” daje gwarancję jego efektywnego funkcjonowania. W przypadku omawianego Zespołu uwagę zwraca udział w jego pracach przedstawicieli studentów Uczelni. Należycie działają przyjęte rozwiązania w zakresie upowszechniania informacji o rezultatach działań kontrolnych monitorujących jakość kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale. Wprowadzone w 2013 r. rozwiązania w zakresie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia należy ocenić jako zdecydowane i perspektywiczne udoskonalenie dotychczasowych rozwiązań. Efektywność części z nich będzie można ocenić jednak w dłuższej perspektywie czasowej.

3) Ocena udziału interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia i działań podejmowanych przez jednostkę, mających aktywizować uczestników i beneficjentów procesu kształcenia do podnoszenia jego jakości.

Władze Uczelni oraz Wydziału nie przedłożyły Zespołowi oceniającemu dokumentów, na podstawie których powołana została Rada Programowa Pracodawców WSH w Radomiu. Podkreślić jednak trzeba, że dostarczone zostały dokumenty świadczące o tym, że Rada taka w Uczelni funkcjonuje. Potwierdzeniem tego są protokoły z posiedzeń Rady, które odbyły się w dniach 24 maja 2012 r. i 23 maja 2013 r. W pierwszym posiedzeniu uczestniczyło 18 osób reprezentujących różne instytucje i podmioty z terenu Radomia (organów administracji, podmiotów administrujących czy też zakładów pracy), natomiast w drugim posiedzeniu uczestniczyło 10 osób reprezentujących zakłady pracy, podmioty administrujące i organ administracji). Analiza sporządzonych protokołów pozwala uznać, że Rada Programowa Pracodawców WSH w Radomiu na posiedzeniach w 2012 i 2013 r. realizowała swoje zadanie polegające na pomocy przy opracowywaniu i modyfikowaniu planów studiów pod kątem przygotowania absolwentów do rynku pracy.

W świetle powyższych uwag nie można w sposób jednoznacznie pozytywny ocenić tego fragmentu funkcjonowania wizytowanej Szkoły, ponieważ z jednej strony dostępne są dokumenty potwierdzające funkcjonowanie w niej Rady Programowej Pracodawców WSH w Radomiu i odbywanie cyklicznych spotkań (raz w roku), jednakże brak jest źródłowej informacji na temat podstaw prawnych jej funkcjonowania i zasad doboru osób wchodzących w skład tego ciała. W raporcie samooceny WSH w Radomiu akcentuje się, że przedstawiciele Rady programowej Pracodawców WSH w Radomiu uczestniczą w posiedzeniach Wydziałowych i Uczelnianego Zespołu do spraw Monitorowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, jednakże nie udostępniono dokumentów potwierdzających udział w pracach wymienionych Zespołów.

Studenci obecni podczas spotkania z zespołem oceniającym potwierdzili, że biorą udział w wewnętrznym systemie zapewniania jakości kształcenia i wypełniają ankiety ewaluacyjne po każdym zajęciach. Studenci oświadczyli, że wypełniają także ankiety dotyczące okresowej oceny nauczycieli akademickich. Wyniki ankiet prezentowane są podczas posiedzeń Rady

Wydziału oraz Senatu, w których uczestniczą przedstawiciele studentów. Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym ocenili jakość kształcenia jako wysoką. Studenci mają także możliwość zaprezentowania swoich uwag Władzom Wydziału, z czego chętnie korzystają. Można powiedzieć, że formalne i nieformalne mechanizmy aktywizujące studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia działają prawidłowo. Studenci mają także swoich przedstawicieli w zespołach monitorowania jakości kształcenia oraz w organach kolegialnych Uczelni. Przedstawiciele studentów zabierają głos podczas spotkań tych gremiów.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+/-	+	+/-	+
umiejętności	+	+	+/-	+	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+/-	+	+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa VIII kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

1/ Na podstawie przedłożonych dokumentów oraz ustaleń dokonanych w trakcie wizytacji można stwierdzić, że Wydział Nauk Prawnych dysponuje rozwiniętą i przejrzystą strukturą zarządzania prowadzonymi kierunkami studiów, w tym zarządzania kierunkiem „administracja”. Od niedawna sporządzane są także coroczne sprawozdania z wyników monitorowania jakości kształcenia na ocenianym kierunku. Sprawozdania te są podstawą decyzji Władz Uczelni i Wydziału dotyczących doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale.

2/ Na Wydziale Nauk Prawnych istnieją normatywno-instytucjonalne podstawy udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie zapewniania jakości kształcenia na prowadzonych kierunkach. Z możliwości udziału w tym procesie aktywnie korzystają studenci, a w odpowiednim zakresie także nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku. Na podstawie przedstawionej dokumentacji oraz ustaleń dokonanych w toku wizytacji nie można zaś stwierdzić, że w procesie zapewniania jakości kształcenia (tj. w monitorowaniu procesu kształcenia oraz podejmowaniu decyzji doskonalących jakość kształcenia) już obecnie uczestniczą aktywnie interesariusze zewnętrzni. Ich udział jest sporadyczny i dotąd sprowadza się do konsultowania niektórych decyzji Władz Uczelni na corocznych spotkaniach Rady Pracodawców.

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	Niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna			X		
6	prowadzenie badań naukowych ¹		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Uwaga: jeżeli wyjaśnienia przedstawione w odpowiedzi na raport lub we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z wizytacji będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy syntetycznie omówić wyjaśnienia, dokumenty i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieść się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w Tabeli nr 3).

9. Podsumowanie

Koncepcja rozwoju Wydziału Nauk Prawnych oraz będąca jej częścią koncepcja rozwoju kierunku „administracja” jest zharmonizowana z misją i strategią rozwoju WSH. Kierunek „administracja” stanowi do tej pory istotną część kształcenia w Uczelni; około jedna czwarta część ogółu studentów WSH to studenci administracji. Obecna sytuacja zewnętrzna i wewnętrzna stwarza jednak wiele zagrożeń dla studiów administracyjnych realizowanych na Wydziale Nauk Prawnych WSH. Do czynników tych należy zwłaszcza niewystarczający poziom środków finansowych pozyskiwanych zarówno z budżetu Państwa, jak też z opłat studenckich – w związku z malejącą liczbą kandydatów na studia, w tym kandydatów na

¹ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

studia administracyjne. Szczupłość środków finansowych utrudnia działania na rzecz rozwoju Uczelni i jej jednostek organizacyjnych, zwłaszcza w odniesieniu do działalności naukowo-badawczej prowadzonej na Wydziale Nauk Prawnych oraz polityki kadrowej zapewniającej bezpieczeństwo obsady prowadzonych przedmiotów i zajęć dydaktycznych, a także rozwój oferty dydaktycznej na ocenianym kierunku. Pewną niewiadomą dla dalszego rozwoju studiów administracyjnych w siedzibie Uczelni w Radomiu jest zamierzenie Władz Uczelni uruchomienia studiów administracyjnych w Mielcu - w zestawieniu z dość szczupłym stanem kadry akademickiej prowadzącej zajęcia na radomskiej administracji, a także wzrastającą konkurencją na rynku usług edukacyjnych w zakresie administracji w regionie. Niewiadomą dla dalszego rozwoju studiów administracyjnych w Radomiu są również plany uruchomienia przez Uczelnię kolejnych kierunków studiów, takich jak „zarządzanie”, „ekonomia” i „prawo w biznesie”.

W tej trudnej sytuacji Uczelni i Wydziału Nauk Prawnych należy ocenić bardzo pozytywnie efektywność działań Władz Uczelni i zwłaszcza Wydziału w zakresie zapewnienia należytej jakości kształcenia w ramach przyjętej i realizowanej koncepcji studiów administracyjnych. Wydział w pełni spełnia zasadnicze kryteria ogólnej oceny programowej, dotyczące spójności opracowanego i stosowanego opisu założonych celów i efektów kształcenia na ocenianym kierunku (kryterium II), odpowiedniości rozwiązań programowych oraz realizowanych treści kształcenia wobec założonych efektów kształcenia (kryterium III), jakości kadry dydaktycznej z punktu widzenia możliwości zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów (kryterium IV) oraz wdrożonego i stosowanego systemu zarządzania jakością kształcenia na Wydziale Nauk Prawnych (kryterium VIII). Pozytywnie należy ocenić także zgodność realizowanej koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku z misją i strategią Uczelni oraz Wydziału (kryterium I) oraz funkcjonujące na Wydziale Nauk Prawnych rozwiązania instytucjonalno-normatywne w zakresie wsparcia studentów (kryterium VII). Zespół oceniający wskazał co prawda w Raporcie z wizytacji w obszarach objętych powyższymi kryteriami pewne niedociągnięcia i uchybienia, jednakże nie podważają one generalnej pozytywnej oceny jakości kształcenia na ocenianym kierunku i mogą być podstawą do sformułowania zaleceń dla Władz Uczelni oraz Wydziału. Więcej negatywnych zjawisk oraz niedociągnięć Zespół wizytujący stwierdził w odniesieniu do kryteriów V (stan infrastruktury, w tym zwłaszcza zasobów bibliotecznych) oraz VI (stan badań naukowych na Wydziale Nauk Prawnych, pozostających w związku z ocenianym kierunkiem). W obszarach objętych tymi kryteriami Wydział Nauk Prawnych zasługuje jedynie – zdaniem Zespołu oceniającego – na ocenę „znaczaco”. Podkreślenia wymaga pilność działań zmierzających do usunięcia wskazanych braków i niedociągnięć z uwagi na to, że już w najbliższym okresie mogą one rzutować na obszary objęte pozostałymi kryteriami i powodować obniżenie dotychczasowej pozytywnej oceny.

Do najważniejszych stwierdzonych niedociągnięć i braków Zespół oceniający zaliczył:

1/ brak rzeczywistych, udokumentowanych efektów wpływu interesariuszy zewnętrznych na doskonalenie koncepcji i jakości kształcenia na ocenianym kierunku. Zostały co prawda wypracowane odpowiednie mechanizmy instytucjonalno-normatywne udziału interesariuszy zewnętrznych na proces kształcenia, jednakże rzeczywiste oddziaływanie Rady Pracodawców na proces kształcenia na ocenianym kierunku wymaga zwiększenia intensywności prac Rady oraz rzeczywistego udziału jej przedstawicieli w monitorowaniu procesu kształcenia i podejmowaniu decyzji doskonalących jakość kształcenia;

2/ Na Wydziale Nauk Prawnych funkcjonuje co prawda przejrzysty mechanizm oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację założonych efektów i osiągnięć studentów na każdym etapie kształcenia, przy czym system ten jest dostępny dla społeczności akademickiej Uczelni i Wydziału; należy jednak wskazać na pewne mankamenty funkcjonowania tego

systemu zwłaszcza w odniesieniu do procesu dyplomowania, polegające w szczególności na zjawisku zawyżania ocen części prac dyplomowych w szczególności przez promotorów tych prac (w opiniach o pracach dyplomowych, które dość często są nadmiernie zdawkowe i nie wskazują na rzeczywiste zalety i słabości tych prac);

3/ Liczba nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku (36 osób, w tym 6 lektorów) oraz struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia. Należy jednak wskazać na szczupłość kadry akademickiej w porównaniu z bogatą ofertą przedmiotów zarówno na pierwszym, jak też na drugim stopniu kształcenia, a także na konieczność posiłkowania się profesorami zagranicznymi oraz zaawansowany wiek sporej części nauczycieli zgłoszonych do minimum kadrowego. Władze Wydziału nie zgłosiły odrębnych wykazów nauczycieli proponowanych do minimum kadrowego na poszczególnych stopniach kształcenia na ocenianym kierunku, a jedynie zbiorczą listę nauczycieli do minimum na obu stopniach kształcenia. W tej sytuacji Zespół oceniający skonstruował minima kadrowe na pierwszym i drugim poziomie kształcenia na podstawie informacji zawartych w oświadczeniach złożonych przez nauczycieli zgłoszonych do minimum kadrowego.

3/ Władze Uczelni i Wydziału podejmują wysiłki prowadzenia odpowiedniej polityki kadrowej oraz zapewnienia swoim pracownikom dobrych warunków rozwoju naukowego i dydaktycznego, jednakże działania te są utrudnione przez niekorzystne czynniki zewnętrzne (niekorzystne warunki finansowania działalności uczelni niepublicznych, malejący nabór na studia administracyjne, wzrastająca konkurencja na rynku usług edukacyjnych w regionie). W rezultacie znacząca część kadry zgłoszonej do minimum kadrowego przekroczyła już wiek emerytalny, zaś kolejna część obejmuje zagranicznych profesorów aktywnych również w swoich macierzystych uczelniach. Szwankuje efektywność wychowywania i awansu zawodowego własnych, młodych nauczycieli akademickich. Konieczne są szybkie i rzeczywiste działania wspierające rozwój naukowy własnej, młodej kadry akademickiej;

4/ Warunki lokalowe, w jakich studiuje studenci administracji, są w zasadzie dobre. Istnieją jednak słabe strony infrastruktury wymagające szybkich i efektywnych działań naprawczych. Słabą stroną jest brak wind, co uniemożliwia wejście na piętra studentom niepełnosprawnym ruchowo oraz osobom starszym. Na piętrach są pracownie informatyczne, kryminalistyczna, elektroniczna strzelnica, czytelnia, także do Dziekana i Rektora trzeba wejść po schodach. Wyjaśnienie, że na kierunku „administracja” jest tylko jeden student w tej trudnej sytuacji, nie wystarcza; być może właśnie dlatego jest tylko jeden. Szwankuje ogrzewanie niektórych korytarzy, toalet i auli, w których jest zimno, co z pewnością nie sprzyja efektywności procesu kształcenia;

5/ Słabą stroną procesu kształcenia na ocenianym kierunku są zasoby biblioteczne: bardzo ubogi księgozbiór naukowy zwłaszcza z zakresu dyscyplin „Nauki o administracji”, „Prawo”. Brak jest orzecznictwa (w tym orzecznictwa sądów administracyjnych, Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego), brak jest profesjonalnych elektronicznych baz danych o prawie (teksty, orzecznictwo, doktryna) dostępnych dla studentów i pracowników. Stwierdzono również poważne braki w zakresie prenumeraty czasopism naukowych. Ten niekorzystny stan rzeczy Uczelnia powinna jak najszybciej zmienić;

6/ Nauczyciele prowadzący zajęcia na kierunku „administracja” są aktywni naukowo, jednakże w bardzo zróżnicowanym zakresie. Rozszerza się współpraca z ośrodkami na Ukrainie, w Słowacji i w Turcji, są organizowane konferencje naukowe ogólnopolskie i międzynarodowe. Te konferencje budują pozycję WSH w środowisku naukowym. Efektem konferencji są też publikacje wydawane przez wydawnictwo Uczelni. Są jednak również słabsze strony w tym zakresie. Choć Uczelnia wykazuje, że na kierunku prowadzonych jest 10 programów badawczych, to pracownicy zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy niewiele publikacji afiliują w WSH. W ostatnich trzech latach na jednego pracownika naukowo-dydaktycznego Wydziału przypada nie więcej niż jedna publikacja rocznie. To niewiele. Inna słaba strona to brak jakichkolwiek zewnętrznych grantów badawczych (NCN, resortowych, międzynarodowych, fundacji) i brak wyraźnej uczelnianej polityki w zakresie badań naukowych. Konieczne są pilne działania aktywizujące dużą część zwłaszcza młodej kadry akademickiej oraz zachęty finansowe, na przykład w postaci postulowanego przez samych nauczycieli rankingu aktywności naukowo-badawczej i dydaktycznej, od którego byłoby uzależnione finansowe gratyfikowanie poszczególnych nauczycieli;

7/ Uczelnia zapewnia studentom możliwość uczestnictwa w wymianie międzynarodowej studentów, jednakże studenci niestacjonarnych studiów administracyjnych (stacjonarnych studentów administracji Uczelnia nie ma) nie są zainteresowani wymianą. Na spotkaniu z Zespołem oceniającym studenci stwierdzili, że istniejące formy wymiany nie są do nich przystosowane. Pożądane byłoby zatem wypracowanie takich form uczestnictwa studentów niestacjonarnych w wymianie, jakie byłyby do zaakceptowania przez tę grupę studentów;

8/ We wskazanym szczegółowo w Raporcie z wizytacji zakresie naprawy wymaga Regulamin pomocy materialnej dla studentów.